Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1998 йил 2 декабрь чоршанба

Сотувда эркин нархда № 237 (2018)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

ОЛИЙ МАЖЛИСДА

БЮДЖЕТ ИСТИҚБОЛНИ БЕЛГИЛАЙДИ

Кеча Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитасининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди.

Унда Олий Мажлис қўмиталарининг раислари, Марказий банк раҳбарлари, молия, ижтимоий таъминот, соғлиқни сақлаш, халқ таълими ва бошқа мутасадди вазирликлар ҳамда давлат солиқ тизими раҳбарлари иштирок этди.

Мажлисни Олий мажлиснинг Бюджет, банк ва молия масалалари қўмитаси раиси А. Аҳадов олиб борди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикасининг 1999 йилги Давлат бюджети лойиҳаси тўғрисида Ўзбекистон Республикаси молия вазири Р. Азимов маъруза қилди. Нотиқ Давлат бюджетининг 1998 йилги ўн ойлик ижроси ва йил охиригача кутилаётган натижалар ҳамда 1999 йилги Давлат бюджетининг шаклланиши тўғрисида атрофлича маълумот берди.

Маърузада таъкидланганидек, республикада ўтказилаётган ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, аҳолини ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш ва иқтисодиётнинг муттасил ўсишини таъминлаш ҳамда бозор иқтисодиётининг молиявий инфратузилмасини янада такомиллаштириш ҳар доимгидек, 1999 йилда ҳам бюджет сиёсатининг устувор йўналиши бўлиб қолади.

Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, бюджет ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, стипендия ва пенсия миқдорини оширишни таъминлаш, таълим ва соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш, капитал қурилишни молиялаштириш ва бошқа муҳим ижтимоий-иқтисодий тадбирлар бюджет харажатларининг асосини ташкил қилади.

Шунингдек, бюджет даромадларининг ўсишини асосан, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, янги корхоналарни ишга тушириш ҳисобига ҳамда солиқларнинг тўланиши даражасини ошириш ва солиққа тортиладиган даромадлар базасини кенгайтириш ҳисобига таъминлаш кўзда тутилган.

1999 йил Давлат бюджети лойиҳаси солиқ тизимини такомиллаштириш ҳамда харажатларнинг ижтимоийлашувига алоҳида эътибор берилганлиги билан ҳам характерлидир.

Музокарада сўзга чиққан нотиқлар ҳам жорий йил бюджетининг бажарилиши ва ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг кутилаётган натижаларидан келиб чиққан ҳолда, Давлат бюджети лойиҳаси, хусусан, харажат ва даромадлар юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Улар 1999 йилги Давлат бюджети лойиҳасини муҳокама қилишда унинг мамлакатимиз барқарорлигини янада мустаҳкамлаш, иқтисодий ўсишни таъминлаш ва аҳоли фаровонлигини янада оширишда собитқадам бўлиши лозимлигини таъкидладилар.

Ўзбекистон Республикасининг 1999 йилги Давлат бюджети лойиҳаси бир қатор ҳамдўстлик мамлакатларидан фарқли ўлароқ ўз ичига йирик инвестиция ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тадбирларини қамраб олганлиги ҳамда молия-солиқ тизимида ислоҳотларни чуқурлаштиришга қаратилганлиги билан ҳам эътиборга лойиқ. Ҳолбуки, бир қатор собиқ иттифоқ мамлакатларида бюджет харажатларининг талайгина қисми ўз вақтида ўйламай олинган чет эл ва ички қарзларни тўлашга йўналтирилмоқда ва бу билан бюджет томонидан иқтисодиётни ривожлантиришга, умуман маблағ ажратилмай қолаётир. Бундай салбий ҳолларга республикамизда йўл қўйилмаётганлиги диққатга сазовор эканлиги қайд этилди.

Қўмита мажлисида Ўзбекистон Республикасининг 1999 йилги Давлат бюджети лойиҳаси маъқулланиб, Олий Мажлис Кенгаши муҳокамасига тавсия этилди.

Қўмита мажлисида Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б. Шодиева сўзга чиқди.

Мажлисда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Абдуҳошим МАДАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАНЛИГИНИНГ ОЛТИ ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН АМНИСТИЯ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг олти йиллиги муносабати билан, шунингдек, инсонпарварлик тамойилига амал қилиб, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 93-моддаси 20-бандига асосан, **ҚАРОР ҚИЛАМАН:**

1. Озодликдан маҳрум қилиш, шунингдек, озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазолардан қуйидаги маҳкумлар озод қилинсин:

а) иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари ва уларга тенглаштирилган, шунингдек, Чернобиль АЭСидаги ҳалокат оқибатларини бартараф қилишда иштирок этган шахслар;

б) 60 ёшдан ошган аёллар;

в) вояга етмаган ёшида жиноят содир этган шахслар;

г) биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари.

2. Уч йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган, шунингдек, озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларга ҳукм қилинган шахслар жазодан озод қилинсин.

3. Беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум этилган ва тайинланган жазо муддатининг камида тўртдан бир қисмини ўтаган шахслар жазодан озод қилинсин.

4. Эҳтиётсизлик оқибатида содир этган жинояти учун беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум этилган ва тайинланган жазо муддатининг камида ярмини ўтаган шахслар жазодан озод қилинсин.

5. Ижтимоий хавфи катта бўлмаган, қонунда озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ жазолар тайинлаш назарда тутилмаган жиноятлар юзасидан олиб борилаётган терговишлари ва судда кўрилмаган шу тоифадаги ишлар ҳаракатдан тугатилсин.

6. Мазкур Фармонга асосан жазодан озод қилинмайдиган шахслар жазо муддатининг ўталмаган қисми қуйидагича қисқартирилсин:

а) қасддан содир этган жинояти учун беш йилгача муддатга озодликдан маҳрум қилинган, шунингдек, эҳтиётсизлик оқибатида жиноят содир этганлар учун — ярмига;

б) қасддан содир этган жинояти учун беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилинганлар учун — тўртдан бир қисмига.

7. Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 150-163, 247, 248-моддаларида, 270-моддасининг 2 ва 3-қисмларида, 271, 272, 273-моддаларида кўрсатилган жиноятларни содир этганларга, ўта оғир жиноятлар учун /Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 167-моддаси 4-қисми "а" банди бундан мустасно/ ҳукм қилинганларга, ўта хавфли рецидивист деб топилганларга, шунингдек, уюшган гуруҳ ёхуд жиноий уюшма таркибида жиноят содир этганларга нисбатан Фармоннинг 1-3, 5, 6-моддалари қўлланилмасин.

Жазо ўташ тартибини мунтазам равишда бузган маҳкумларга, шунингдек, илгари амнистия ёки афв этиш қўлланилганидан сўнг жиноят содир этган шахсларга нисбатан ушбу Фармон татбиқ этилмасин.

8. Фармон матбуотда эълон қилинган кундан кучга киради ва тўрт ой мобайнида ижро этилади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 1 декабрь.

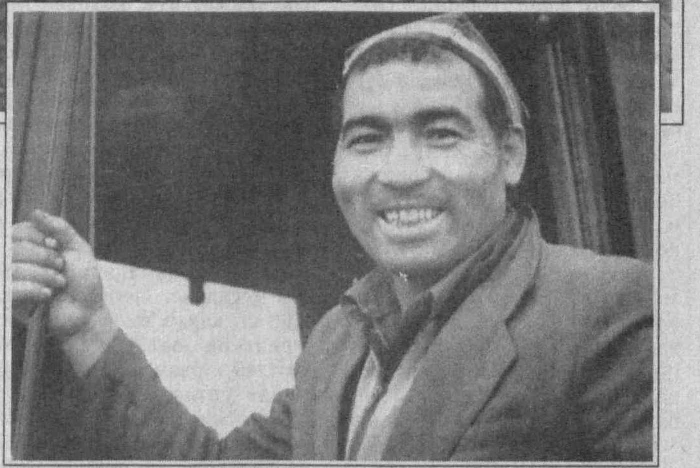

Деҳқон меҳнати, унинг пировард натижаси ер ҳайдаш — шудгорлашга нечоғлик боғлиқ эканлиги тажрибадан яхши маълум. Ер қанчалик эрта ёхуд оби-тобида ҳайдалса, келгуси йил ҳосили ҳам шунчалик эрта етилади, сифати юқори бўлади. Бағдодликлар бу йил ана шу ҳикматни теран англаган кўринади. Чунки туманнинг Охунбобоев номли ширкат хўжалигида ерни тез ва сифатли шудгорлашга алоҳида аҳамият берилмоқда. Хўжалик аъзолари келгуси йили 1300 гектар майдонга чигит қадашни ният қилишган. Шудгорлаш ишлари ариқ-зовурларни тозалаш билан бақамти олиб борилятпи. Бундан ташқари маҳаллий ўғит жамғариш ишлари ҳам кўнгилдагидек амалга оширилаяпти.

СУРАТЛАРДА: Набижон Мақсудов меҳнатда ўрнак кўрсатаётган тракторчилардан биридир; ерни шудгорлаш пайти.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ
олган суратлар.

КОМИССИЯ ЙИҒИЛИШИ

Шўртан газ-кимё комплексида мазкур мажмуа қурилишини назорат қилиш ва мувофиқлаштириш идоралараро комиссиясининг йиғилиши бўлди. Уни Бош вазир ўринбосари, макроиқтисодиёт ва статистика вазири Б.Ҳамидов бошқарди.

Йиғилишда Шўртан газ-кимё мажмуи қурилишига алоқадор республика идоралари ва вазирликлари раҳбарларининг ахборотлари тингланди. Қурилиш ташкилотларига иш жараёнида пайдо бўлаётган муаммоларни ҳал этиш, мажмуа қурилишини жадаллаштириш юзасидан аниқ топшириқ ва кўрсатмалар берилди.

Комиссия йиғилишида Бош вазир ўринбосари А. Исаев сўзга чиқди.

(ЎзА)

Ёшлар: Адолат. Жамият. Раҳбар

ВАТАН, ХАЛҚ МАНФААТИ МУҚАДДАСДИР

ЖАМОАТЧИЛИКНИНГ ФИКРИ

Ҳар биримиз: «Шу давлат, шу жамият менга нима берди?» деб эмас, балки: «Мен ўзим Ватанимга, элу юртимга нима бердим?» деб ўйлашимиз ва шу ақида билан яшашимиз керак.

Ислом КАРИМОВ.

Кўпчилик бугун нима ўй билан яшаётир? Элнинг тилида нима гап? Жамоатчилик нимани маъқуллаб, нимани номаъқул демоқда?

Жамоатчиликнинг фикри ҳеч маҳал ҳеч кимни лоқайд қолдирмаган. Меҳрига сазовор бўлган шахсларни жамоатчилик кўкларга кўтаради, қаҳрига гирифтор бўлган кимсаларни элдан чиқариб қўяди.

Хўш, ўтган ойда элу юрт кўпроқ нима ҳақда баҳс этди? Биз шуни билиш ниятида — ёш олим, ёш тадбиркор, ёш ўқитувчи, ёш санъаткор, ёш ишчига, бир сўз билан айтганда, мамлакат ёшларига қуйидаги саволлар билан мурожаат этдик.

1. Ноябрь ойининг энг йирик ҳодисаси нима деб ҳисоблайсиз? У сизда қандай кайфият ва фикр уйғотди, шахсий муносабатингиз?

2. *Бугунги ёшлар мустақиллик арафасидаги ёшлардан қайси жиҳатлари билан фарқ қилади? Уларда яна қандай фазилатларни кўришни истайсиз?*

3. Инсон қисматида Ватан қандай ўрин тутади? Тарихга муносабатингиз?

4. *Раҳбар. Сиз учун у ким ва қандай бўлиши керак? Бирон-бир лавозим сизга ишониб топширилса, қандай йўл тутган бўлар эдингиз?*

5. Президент ҳалол, иқтидорли, фидойи ёшларнинг бошини бириктириш, уларни ҳал қилувчи ўринларга олиб чиқиш ҳақида қатъий фикр айтди. Бу жараён қандай самара беради, эскидан қолган иллатларни бартараф этиши мумкинми?

• НУҚТАИ НАЗАР

МАҚСАД АНИҚ ВА ЭЗГУ

Нурёғди ТОШЕВ,
Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти илмий ходими.

1. Ўтган ойнинг энг йирик ҳодисаси, шубҳасиз, халқ депутатлари Самарқанд ва Навоий вилоят кенгашлари навбатдан ташқари сессияларида муҳтарам Президентимиз томонидан чуқур маънавий-ахлоқий муаммоларнинг кўтарилиши ва шундан келиб чиқадиган вазифаларнинг белгиланиши бўлди. Бу муаммолар янгилик эмас, аммо унинг янги ҳаётда ҳам йўқолмагани, одамларнинг шунга лоқайд қараши яхшилик аломати эмас эди. Шу маънода камчиликларнинг рўй-рост очиб ташланиши ва кескин чоралар кўрилиши ўзига хос жасоратдир. Бу шу иллатларнинг бартараф этилишига умид уйғотади.

Келажагимиз асосига айланадиган бу маърифий тадбирлар нафақат халқимиз, балки жаҳон жамоатчилиги, келажак авлод томонидан ҳам муносиб баҳоланишига ишончим комил.

Ўзбекистон телерадиокомпанияси раиси саволига жавобларида Юртбошимиз шу иллатларни бартараф этиш йўлларини ҳам кўрсатиб берган. Мақсад аниқ ва эзгу. Аммо унга элтувчи воситалар хусусида баҳамжиҳат ўйлаб кўриш, етти ўлчаб бир кесиш лозим, деб ўйлайман. Зеро, мақсадни биринчи даражали билиб, асосий эътиборни воситаларга қаратмаслик кўпинча кутилганидан тескари натижаларга олиб келади. Суҳбатда таъкидланганидек, бу ҳар бир кишининг фаол иштироки билангина ҳал қилиниши мумкин бўлган муаммодир.

2. Орадан унча кўп вақт ўтмаган бўлса-да, ҳозирги ёшлар истиқлол арафасидаги авлоддан тубдан фарқ қилади. Эътиборли томони шундаки, бу тафовут бирмунча зиддиятли. Бозор муносабатлари, бари бир, ўз ишини қилди — ёшларнинг муайян қатлами фикру зикри — пул топиш, енгил-елпи ҳаёт кечириш билан банд. Уларнинг тушунча ва билим даражаси, маънавий дунёси ниҳоятда қашшоқ.

Шу билан бирга, билим ва маънавий озуқага чанқоқ, ташаббускор, шижоатли ёшлар ҳам кам эмас. Бу ёшлардаги муҳим бир хислат — миллат ва мамлакат келажаги, тараққиёти учун қайғуриш, шу эзгу ишга ўз улушини қўшиш иштиёқининг кучлилигидир.

3. Инсон туғилиб ўсган жой унинг ташқи қиёфасидан тортиб феъл-атворигача катта таъсир кўрсатиши илмий жиҳатдан исботланган. Бундан ташқари, Ватан инсон қисматида билвосита, яъни бошқа кишилар орқали ҳам чуқур из қолдиради.

Тарих масаласига келсак, тарих — бу ўтмишдан нақл қилувчи, шу асосда бугунги кунни тўғри баҳолаш ва келажакни башорат қилишга қодир зўр нотиқдир. Аммо унинг қулоқлари кар: у бизни мутлақо эшитмайди. Тарихга қарата айтилган яхши-ёмон сўзларимизни аслида ўтмиш эмас, балки келажак эшитади. Ҳар бир киши тарихга муносабатни шундан келиб чиққан ҳолда қуриши лозим, деган фикрдаман.

4. Ўйлашимча, ҳозирги шароитда раҳбар учун учта хислат ўта муҳим: камтарлик, ташкилотчилик ва ўз фикрига эга бўлгани ҳолда, бошқаларнинг мустақил, қимматли фикрига ҳам ҳурмат билан қарай олиш, у билан ҳисоблашиш.

Башарти менга бирор лавозим ишониб топширилса, дастлаб ўз қўл остимдаги ходимларни чақириб, биронта мунозарали ёки нотўғри фикрни ўртага ташлаб, уларнинг муносабатини сўраган бўлардим. Фикримни маъқуллаб, унинг тўғрилигига қўшимча «далил»лар келтирган киши, билингки, мустақил фикрга эга эмас. Кейин ўзимдан кўра муносиброқ киши топилса, ўрнимни унга бўшатиб берар эдим, чунки мен илм одамиман.

5. Ёшларнинг бошини бириктирувчи ташкилотларнинг фақат номи бўлса керак. Ҳар ҳолда, мен на республика миқёсида, на қуйироқ даражада фаолият кўрсатаётган бирон-бир фаол ташкилотни билмайман. Айни пайтда ташаббус асосан ёшларнинг ўзидан чиқиши лозимлигини ҳам тушунаман.

Дунёда энг яшовчан нарсалардан бири стереотип эканлиги ва бошқа ҳолатлардан келиб чиқиб, шуни айтишим мумкинки, катта авлод вакилларининг эскича қолиплардан буткул халос бўлишига шубҳа билан қарайман.Лекин, қўрқоқлик даражасига етувчи эҳтиёткорлик, лоқайдлик, худбинлик ва бошқа иллатларнинг қийинчиликлар эвазига бўлса-да, секин-аста йўқолиб боришига ишонаман.

(Давоми 3-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 6 йиллигига

ТУҒИШГАНДЕК МЕҲРИБОН

Қибрай туманидаги Навбаҳор маҳалласи ҳудудида «Бўстон» санаторийси, болалар оромгоҳлари, шахсий дала-боғлар жойлашган. Маҳалланинг эътиборга лойиқ жиҳати шундаки, унда кўп миллат вакиллари яшайди. Уларнинг бир-бирларига ғамхўрлиги, меҳрибонлиги, ҳамжиҳатлиги билан маҳалла ҳудуди тобора обод бўлиб бормоқда. Тўй-маъракалар маҳалла аҳлининг фаол иштирокида ўтади.

Ўзбекистон Конституциясига мувофиқ Ўзбекистон Республикасида истиқомат қилувчи ҳар бир фуқаро миллати, ирқи, диний қарашларидан қатъий назар тинч, тотув ва дўстона ҳаёт кечириш ҳуқуқларига эга. Маҳалламиз мисолида буни яққол кўриш мумкин.

Шу маҳаллада туғилиб ўсган қозоқ миллатига мансуб Есин Субветқулов бундай дейди:

— Мен шу ерда вояга етдим. Қўшниларим ўзбек, татар, тожик ва бошқа миллат вакиллари бўлишларига қарамай, бир оиланинг фарзандларидек, аҳил, иноқ яшамоқдамиз. Шу ердаги мактабда ўқиб, маълумот олдим. Ҳунар эгаси бўлдим, ҳалол меҳнат қилиб, мамнун ҳаёт кечирмоқдаман.

Миллати тожик бўлган, уруш фахрийси Жўра Ашуров уни қўллаб дейди:

— Ўзбекларнинг инсонпарварлигига умр бўйи қойил қолиб келаман. Янги уй-жой қурганимда бутун маҳалла бизникига ҳашарга келди. Тўй-маросим ўтказишда мени яккалаб қўйишмади, ҳар ким қўлидан келганича ёрдамини аямади. Шу маҳаллада болаларим яйраб камол топди, илму ҳунар эгаси бўлди, ҳаётда ўзларининг ўринларини топдилар. Эндиликда кексайиб қолганимда давлатимиз менга оталарча меҳрибонлик қилмоқда, оддий ишчи бўлиб ишлашимга қарамай, катта миқдорда нафақа олиб, карилик гаштини сурмоқдаман.

Тўқсон тўрт ёшли уруш ва меҳнат фахрийси, қрим татар — Усмон оғой Маметов ҳам хурсанд:

— Ўзбеклар қадимдан бағри кенг ва меҳмондўст эканлигини тарих яхши билади. Кўчиб келганимизда ёшу қари, барча баробар туғишгандек самимий кутиб олгани ҳамон ёдимда. Ҳеч ким келгинди ёки мусофир деб камситгани йўқ, ҳамма туғишгандек меҳрибон. Худога шукур, ҳалол меҳнат билан уй-жой қуриб олдик, оиламиз бахтли-саодатли ва фаровон ҳаёт кечирмоқда.

Шу ерда ўн етти нафар фарзанд кўрдим, ўғил-қизларимнинг ҳаммаси илмли, ҳунарли ва ҳаётда ўз ўринларини топган инсонлар бўлиб етишдилар. Маҳаллада мени ҳамма иззат-икром билан уй тўрига таклиф қилади. Бунинг учун саҳий, оқ кўнгил ўзбек халқига чин юракдан миннатдорчилик билдираман.

Немис миллатига мансуб Браниславая Константиновна Платс меҳр-муҳаббатини миннатдорчилик ҳислари билан ифодалади:

— Урушдан кейинги йилларда бу маҳаллага — ўзбеклар диёрига келиб яшаш менга катта бахт бўлди. Шу ерда ўқиб илм олдим, ҳунар ўргандим, яхши ҳаёт эгаси бўлдим. Ўғилларим Алексей ва Валерийлар давримизнинг энг яхши ўғлонлари қаторида Ўзбекистон Қуролли кучларида хизмат қилмоқдалар. Ҳаётим тўқ, ширин. Шуни айтишим керакки, қўшниларим Салтанат, Мамлакат ва бошқа ўзбек аёллари мени, оиламизни ўзбеклардан афзал кўрсалар кўрадилар-у, аммо шу дамгача «сен немис» деганини эшитганимча йўқ. Ўзбекларни яхши кўриб қолганимдан тандирда нон ёпиш, палов тайёрлаш каби меҳмон кутишларга жуда уста бўлиб қолдим.

Иккинчи жаҳон урушининг оғир дамларида тошкентлик Шораҳмедовларнинг инсонпарварлик меҳр-муҳаббатларига жамики ёруғ жаҳон қойил қолган эди.

Молдован миллати вакили Андрей Григорьевич Томашенкодан эшитинг:

— Уруш вақтида ота-онамни йўқотиб қўйганлигим туфайли мени Ўзбекистонга юборишди. Қалби меҳр-шафқат ўти билан тўлиб тошган Мирсоатовлар мени ўз бағирларига олдилар. Ушбу ўзбек оиласи едириб- кийдириб, яхши тарбия бериб, балоғатга етказди. Мана, 1941 йилда Ўзбекистонга келган бўлсам, шу азиз тупроқда орзуларимга эришдим, оила қурдим, қўша-қўша фарзандларни камолотга етказдим. Мен ҳаёт давомида ўзбекона урф-одатларни, миллий анъаналарни завқу шавқ билан қабул қилиб, Олло таоло берган умримни ширин ва мароқли ўтказмоқдаман.

Юртбошимиз Ислом Каримов, айтганларидек, «Бу азиз Ватан барчамизнинг умумий уйимиздир». Ҳа, жаннатмакон ўзбек диёрининг тупроғини кўзларга суриб, унга фидойи бўлиб яшаш — пок қалблардаги виждону иймондандир.

Рўзимат ДАМИНОВ,
меҳнат фахрийси.

ЖУРНАЛИСТ СУРИШТИРУВИ

ДЕҲҚОН МЕҲНАТИ НЕГА ТУПРОҚҚА ҚОРИШДИ?

Ёхуд ижарачи Расулжон Ёқубовга қарашли салкам 0,5 гектарлик кечки карамзор ҳосилининг шудгорлаб юборилгани ҳақида

Ўша куни ҳаво очиқ эди. Туш палласи хўжалик бош муҳандиси И. Тошматов далага келди. Карамзорда куйманиб юрган Расулжон Ёқубовни ёнига чорлади.

— «Магнум» тракторларига ер очаяпмиз. Тезроқ ҳаракатингизни қилинг. Вақт зиқ. Тунда далангизга ҳайдов техникаси тушади. Кўрсатма шундай.

Ҳеч нарсадан бехабар ижарачи И. Тошматовга худонинг зорини қилди:

— Лоақал икки-уч кун сабр қилинглар, укажон. Карамим ҳали етилгани йўқ. Пишсин... Ҳосилни увол қилмайлик. Керак бўлса, шу ерни ўз ҳисобимдан шудгор қилиб бераман. Майлими?

Бош муҳандис лом-лим демай изига қайтди. «Сукут — аломати ризо», деб ўйлаган Р. Ёқубов хотиржам бўлиб, кечга томон уйига жўнади. Барибир кўнгли тинчимади. Эртаси 26 ноябрь эди. Бола-чақасини қаватига олиб, дала бошига келди. Бу ердаги нохуш манзарани кўрди-ю... юраги орқасига тортиб кетди. 47 сотихли экинзор бошдан-оёқ шудгорланган, кечагина яшнаб турган бўлиқ карам кўчатлари ҳосили билан қора тупроққа қоришиб ётар эди.

Расулжон ака кўз ёшларини рафиқаси, фарзандлари кўриб қолишидан чўчиб, юзини четга бурди. Ич-ичидан хўрлиги келди. Эсиз, шунча меҳнат, шунча ҳосил... Бутун оила унга кўз тикиб турганди-я. Карамни сотиб, рўзғорнинг камкўстини бутлашмоқчи эди. Ноинсофлик ҳам шунчалик бўладими? Қайдасан, адолат? Мол аччиғи — жон аччиғи. Р. Ёқубов даладан тўғри туман прокуратурасига борди. Бу ерда унинг аризасини қабул қилишди-ю, ёрдам беришга шошилишмади. Ҳокимликдан ҳам бирон натижа чиқишига кўзи етмагач, рафиқаси билан бирга пойтахтга отланди. Ўзга иложи қолмаган эди.

— Ҳозироқ йўлга тушинг. Агар чиндан ҳам воқеа шикоятчилар айтганидек бўлса, зудлик билан мақола тайёрлаш керак.

Бош муҳаррирнинг топшириғи шундай бўлди. Тошкент билан Янгийўл ораси 18-20 чақиримдан кўп эмас. Расулжон аканинг даласи шундоқ йўл ёқасида экан. Айландик. Кўрдик. Ҳаммаси изоҳсиз ҳам равшан, тушунарли эди. Ноҳақлик юз бергани рост. Бунга сабаб нима?

(Давоми 2-бетда).

ЖУРНАЛИСТ СУРИШТИРУВИ

ДЕҲҚОН МЕҲНАТИ НЕГА ТУПРОҚҚА ҚОРИШДИ?

(Давоми. Боши 1-бетда).

«Икки йилдан бери Янгийўл туманидаги Н. Ниёзов номли ширкатлар уюшмасида ижарачи деҳқон сифатида фаолият юритаман, — деб ёзади ўз хатида Р. Ёқубов. — Мақсадларим катта эди. Лекин фермерлик ҳаракати йўлида ҳали сунъий тўсиқлар кўп экан. Бултур акам Ёқубов Холматжон билан ижарага 14 гектар ер олиб, пахта етиштирдик. Экинни парваришлаш, ҳосилни йиғиб-териб олиш даврида шахсий техникамиз йўқлиги панд берди. Натижада шартнома режаси бажарилмади. Бу уюшма раиси Ваҳобжон Зуфаровга «дастак» бўлди ва еримизни бошқа кишига олиб берди.

1998 йилда оилавий пудрат туздик. Бизга пахта учун 5 гектар, майда экин учун 0,7 гектар ер ажратилди. Ўзим, турмуш ўртоғим ва уч нафар фарзандим эрта кўкламдан бошлаб пахта даласида меҳнат қилдик. Жамоа хўжалиги фақат биринчи чопиқда ёрдам берди. Қолган ҳамма ишни ўзимиз бажардик. Лекин қўлимиз пул кўргани йўқ. Йил давомида 10 кило пахта ёғи олдик, холос. Бу аҳволда тирикчилик ўтказиб бўладими?

Шу йил сентябрь ойида «Ўзбекистон овози» газетасига мурожаат қилиб, қонуний меҳнат ҳақимни ундириб беришда ёрдам сўрадим. Ҳаммаси ана шундан кейин бошланди. Вилоят ва тумандан келган комиссия хўжаликда текшириш ўтказиб, анча-мунча камчиликларни аниқлади. Мен ўшанда узоқ сафарда эдим, барини кейин билдим. Тўғри гап туққанингга ёқмайди. Газетага шикоят ёзишим В. Зуфаровнинг нафсониятига теккан бўлса керак, мендан ўч олиш пайига тушди...»

Шикоятчининг даъвосида жон борми? Ушбу саволга ойдинлик киритиш учун уюшма раиси ва мутахассислар билан суҳбатлашдик. Айни масалага нисбатан уларнинг фикри турлича бўлди.

— Очиғи, Расулжон акада ҳеч қандай хусуматим йўқ, — деди В. Зуфаров. — У киши илгари савдо соҳасида ишлаган. Деҳқончиликда тажрибаси кам. Карамзорнинг шудгорланишига келсак, бу бизнинг хатоимиз. Хунук иш бўлган. Ҳисоб-китобини чиқариб беришсин, етказилган зарарни тўлаймиз. **(Ажаб, кимнинг чўнтагидан? — Н. Т.)** Нима қилайлик, бизда ҳам шудгорлаш режаси бор. Юқоридан талаб қилишаяпти...

— Айтинг-чи, бу ҳақда шахсан кўрсатма берганмисиз?

— Мен далада ҳосил борлигини билмаганман.

— Қўл остингиздаги мутахассислар айтишмаганми?

— Иш кўп, ташвиш кўп. Қайси бири ёдда туради, дейсиз. Ўзи, мен бошдаёқ бу одамга ер берилишига қарши бўлганман. Чунки бирон жойда ёлчитиб ишлагани йўқ. Сал қаттиқроқ гапирсанг, ёза-ёзга тушади. Битта маҳаллада яшаймиз. Аёли — касалманд. Сарф-харажати кўп. Шуни ўйлаб, ёзда галладан бўшаган майдондан 47 сотих ер ажратиб берганмиз. Бошқалар етиштирган ҳосилини ўз вақтида йиғиштириб олди. Ёқубовга ҳам бу ҳақда бир неча бор айтилган. Ишонмасангиз, ана, одамларимиздан сўранг.

Бош ҳосилот Й.Исмоиловнинг бизга берган тушунтириш хатидан:

«Мен шу йил 17 ноябрь куни Р. Ёқубовга учрашиб, кечки карамни йиғиштириб олиш, тезроқ ерни бўшатиш ҳақида огоҳлантирганман. Лекин у қулоқ солмади, бу ишни 25 ноябргача чўзиб келди. Жамоа хўжалигида ҳайдов тракторлари бўлмаганлиги учун Янгийўл МТПсидан 4 та «Магнум» ёрдамга чақирилган эди. Уларнинг ҳар соати — фалон пул. Муддат зиқ эди. Далани бира-тўла ҳайдовдан чиқариш учун 25 ноябрдан 26 ноябрга ўтар кечаси Р. Ёқубовга қарашли карамзорни қўшиб шудгорлашга мажбур бўлинди».

Бош муҳандис И. Тошматовнинг тушунтириш хатидан:

«Ижарачи Р. Ёқубов ҳамма гапдан яхши хабардор. 25 ноябрь куни карам масаласини яна бир марта эслатдим. У киши икки-уч кун муҳлат сўради. Лекин бунинг иложи йўқ эди. Тунги соат 23 ларда тракторлар ҳайдовга солиб юборилди. Бошқа нарсадан хабарим йўқ».

Бош иқтисодчи А. Нурматовнинг эслатмасидан:

«Расул Ёқубов ўз ишига пухта одам. Ўтган йили акаси билан ижарага берилган 14 гектар майдоннинг 3 гектарига қовун-тарвуз экиб, мўмайгина даромад олишган. Бу йил ҳам «ҳақи»ни қолдирмади. Ўзига ажратилган 70 сотих ерга полиз экканди. Янгийўл бозорида ёзи билан қовун-тарвуз сотди. Буни кўпчилик тасдиқлаши мумкин. Пахта режасини сўрасангиз, бетингизга сапчийди. Ҳар бир ижарадор хўжалик аъзоси бўлиши керак. Расул ака бу ҳақда ариза бермаган. Кадрлар бўлимида меҳнат дафтарчаси ҳам йўқ. Демак, у уюшма аъзоси эмас».

Майли, шундай деб фараз қилайлик. У ҳолда Ёқубов билан қандай усулда ҳисоб-китоб қилинган, қайси асосга кўра, 1997-1998 йиллар мобайнида унга иш ҳақи ёзилган? Бу ёғи ҳам қизиқ. Маълум бўлишича, хўжаликдаги 200 дан зиёд ижарачилар бригада таркибида фаолият юритади. Уюшма маъмурияти билан ана шу бригада бошлиқлари ўртасида йиллик шартнома имзоланган. Табелга кимни киритиш, кимга қанча ҳақ белгилаш — уларнинг ихтиёрида. Бошқача айтганда, ижарачи ўзича мустақил эмас. Бу ҳол амалдаги қонунларга қанчалик мос — билмадик. Расулжон аканинг ўзи бировларга ишониб алданганини, уюшма раиси номига ёзган аризаси 3-бригада бошлиғи Э. Нурсаидов (ҳозир собиқ) қўлида қолиб кетганини айтади.

Кези келганда яна бир ҳақиқатни тилга олиш жоиз. Хўжаликни иқтисодий жиҳатдан ночор, деб бўлмайди. Уч йилдирки, ишлаб чиқариш соҳасидаги режалар ошиғи билан бажарилмоқда. Жорий йилда 500 гектар ерда ғўза ўстирилиб, давлатга 1300 тоннадан зиёд хомашё сотилди. Меҳнат аҳлининг омборида дони, хумчасида мойи бор. Терим даврида 5 млн. сўмдан зиёд нақд пул тарқатилди.

Буларнинг ҳаммаси, албатта, яхши. Гап бошқа ёқда. Бозор шароитида ишлаб чиқариш муносабатларини қонуний асосда ташкил этиш, шартнома мажбуриятларининг бажарилишини таъминлаш муҳим аҳамият касб этади. Хўжаликдаги аҳвол билан танишгач, айни шу масалада ўзибўларчилик ва юзакичиликка йўл қўйилаётганлигига ишонч ҳосил қилдик. Шартномалар номигагина тузилади. Уларнинг ижроси устидан қатъий назорат йўқ. Бизга 1998 йил учун бригада бошлиқлари билан тузилган шартнома нусхасини тақдим этишди. Унда аҳдлашув вақти, куни кўрсатилмаган. Бошқарув раисининг имзоси ҳам йўқ. Бундай шартнома бирон-бир юридик кучга эга бўла олмаслигини наҳотки мутахассислар билишмаса? Юқоридагидек машмашаларнинг келиб чиқишига бозор талаблари ва қонуниятларини менсимаслик асосий сабаб эмасмикан?!

Ер — умумхалқ мулки. У дахлсиз бўлиши керак. Ёз ойида галладан бўшаган майдонларнинг бир қисми хўжалик аъзоларига такрорий экин экиш учун ажратиб берилган. «Бу ҳақда бошқарув кенгашининг қарори борми?» деб сўраганимизда, мутасаддилар тайинли жавоб қайтаришолмади. Эслатилганидек, Р. Ёқубовга тегишли 47 сотих карамзор ҳам ана шу ҳисобдан. Сентябрь охирларида, яъни «текшир-текшир»лардан кейин, уюшма бош иқтисодчиси унга шартнома нусхасини имзолатиш учун олиб боради.

«Мен бу ҳужжатга имзо чекмадим, — дея фикрини давом эттиради Р. Ёқубов. — Чунки белгиланган муддатнинг асосий қисми ўтиб бўлганди. Ҳозирга довур қўлимда ижарачилик мақомини кафолатлайдиган юридик ҳужжат йўқ. Шунинг учун керакли жойларга бориб ҳақ-ҳуқуқимни талаб қилолмайман. Ёзда буғдойзордан ажратилган ер учун хўжалик ҳисобига 9 минг сўм ўтказиш лозимлигини айтишди. Менда бунча нақд пул йўқ эди. «Йилнинг саккиз ойига 125 иш куни ҳисобидан бизга 24602 сўм маош ёзилган. Ўшандан чегириб қолинглар», дедим. Кўнишмади. Шундан сўнг ҳосилнинг ярми ҳисобидан 4200 кг. карам топшириш мажбуриятини юклашди. Ўзимча чамалаб кўрдим: ҳар килоси ўн сўмдан сотилганда ҳам, бу — 42000 сўм пул бўлади. Энди меники тутди. Хўжаликка карам топширишни истамадим. 9000 сўм қаёқдаю, 42000 сўм қаёқда?»

Кўринадики, бу ўринда ҳар икки томон ўзича ҳақ. Ўртадаги «пинҳона» тортишув охир-оқибат кўнгилсизлик билан тугади. Балки, бу иш атайлаб, қасддан қилинмагандир. Биз инсон шаъни, нафсонияти, тақдири билан ўйнашиб бўлмаслигини таъкидламоқчимиз, холос. Зотан, йўлбошчимиз айтганларидек, одамлар ҳамма нарсага чидаши мумкин, бироқ адолатсизликка чидаёлмайди. Моддий зарарнинг ўрни-ку, эртами-кечми, қопланар. Аммо ижарачи Р. Ёқубов ва унинг оиласи бағрига тош бўлиб отилган маънавий жароҳатнинг давоси борминкин?..

Илтимосимизга кўра, 28 ноябрь куни туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасидан таклиф этилган бир гуруҳ мутахассислар карамзорни қарич-ма-қарич ўлчаб, агрономик ҳисоб-китоб ўтказишди. (Қўлимизда тўрт киши имзолаган далолатнома мавжуд). Қилса бўлар экан. Меҳнат, таннарх, харажат — ҳаммаси чўтга солинди. Пировардида ушбу пайкалда 9400 кг. ҳосил етиштирилган, деган тўхтамга келинди. Бу — ўртача бозор баҳосида 84600 сўм дегани. Текшириш жараёнида иштирок этган Р. Ёқубов мутахассисларнинг хулосасидан қониқмади. Унинг ўз ҳисоб-китоби бор.

— Бу менга тўғри келмайди. 15 минг туп карам кўчати экканман. Ҳар тупи 2 килодан тош босганда ҳам 30 тонна бўлади. Янгийўл бозорида кечки карамнинг нархи 5 сўмдан 15 сўмгача. Майли, беш минг тупидан воз кечдим. Ўн минг туп карам учун ўртача бозор баҳосида ҳақ тўланглар. Охирги талабим шу. Бошқа шартга кўнмайман.

Ижарачи ҳозирча ана шу фикрида собит турибди. Нима ҳам дердик. Бу — унинг ҳуқуқи.

Кези келганда туман ҳокимлигининг мазкур воқеага муносабати хусусида икки оғиз сўз. Биз Р. Ёқубовнинг шикоятини икки кун давомида ўргандик. Сиртдан қараганда арзимасдек бўлиб туюлган бу иш анчагина вақтни олди. Текшириш якунлари ҳақида фикрлашиш ҳамда хатда кўтарилган масалани ҳал этиш учун ҳокимбуванинг ҳузурига уч марта бордик. Ҳар гал қабулхонага бош суққанимизда «Эсиз, ҳозиргина далага чиқиб кетувдилар-а», дейишарди силлиққина қилиб. (Ҳокимнинг мафкура масалалари бўйича ўринбосари Б. Тўраев гапимизни тасдиқласа керак. Чунки у киши икки кун мобайнида биз билан бирга эди).

Туман ҳокими Й. Тожибоевни «ишчан, чапани одам», дейишди. Эътироз йўқ. Раҳбар кишида ишчанлик фазилати бўлгани нур устига аъло нур. Биринчи раҳбарнинг дала айланишу шудгордан бўлак яна талай ташвишлари бор. Аввало, одамларнинг тақдири, туриш-турмуши, маиший аҳволи ҳақида қайғуриш лозим. Ижарачи Ёқубов, ким бўлишидан қатъий назар, шу юртнинг фуқароси. У тўрачилик қурбони бўлди, қонуний ҳуқуқи топталди, оиласи моддий зарар кўрди. Ҳокимлик эса бундан бехабар. Прокуратура жим...

Янгийўлдан қайтаётганимда ёмғир аралаш қор ёға бошлади. Мудроқ ва қорамтир далаларга тикилиб, аросатда қолган Р. Ёқубовнинг ўксик қиёфасини, унинг пайҳон этилган экинзорини кўз олдимга келтирдим. Эл-юрт дастурхонини безаши мумкин бўлган шунча неъмат тупроққа қоришиб ётибди. Унинг тақдири нима бўлади?

Адолат мезони битта — қонун. Ишонамизки, туманда ушбу масалани холисона, қонуний ҳал этишга қодир куч топилади.

Носир ТОШЕВ,
«Халқ сўзи»нинг махсус мухбири.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

РУМИНИЯ МИЛЛИЙ КУНИ

шу йилнинг 1 декабрида мамлакат халқи томонидан саксонинчи марта нишонланди. Ушбу миллий байрам 1918 йилда ягона румин давлати ташкил этилишининг якуни билан боғлиқ.

Румин давлатчилигининг вужудга келиши узоқ ўтмишга эга ва асрлар қаърига бориб тақалади. Мамлакатнинг ҳозирги номи расмий жиҳатдан 1862 йилдан буён мавжуд. 1877 йилда унинг мустақиллиги эълон қилиниб, 1881 йилда эса Руминия қиролликка айланди.

Иккинчи жаҳон уруши йилларида мамлакат 1944 йилнинг августида ағдариб ташланган Антонеску диктатурасини бошидан кечирди. 1947 йилнинг декабрида монархия тугатилган бўлса-да, мамлакат тараққиётига Чаушескунинг тоталитар режими салбий таъсир кўрсатиб келган.

1989 йилнинг декабрь ойида мазкур режим қўзғолончи халқ томонидан ағдарилганидан сўнг мамлакатда демократик жамият қуриш амалга оширила бошланди. Ҳозирги Руминия — 1991 йилги Конституцияга мувофиқ — унитар, ҳуқуқий демократик ва ижтимоий давлат. 1996 йилдан буён Президент Э. Константинеску давлат раҳбаридир.

Бозор муносабатларига ўтиш натижасида мамлакатда сўнгги йилларда Жанубий Корея, Италия, Германия ва бошқа хорижий давлатлар сармоялари иштирокида саккиз мингдан ортиқ қўшма корхоналар тузилди. Ҳар йили миллионлаб хорижлик сайёҳларнинг келишидан давлат хазинасига анчагина даромад тушади.

Бунинг ажабланарли жойи йўқ. Зеро Руминия археологик ва меъморчилик обидаларида ўз аксини топган жуда ҳам бой маданият ва тарихий ўтмишга эга, ўзининг музейлари билан машҳур. Мамлакатга ташриф буюрувчиларнинг сўзларига қараганда, «боғлар шаҳри» номини олган Бухарестда бўлган ҳар бир кишида унга нисбатан романтик муҳаббат пайдо бўлади. Бундай туйғунинг пайдо бўлишида унинг бетакрор манзараси ва кўрки: эски шаҳарнинг афсонавий бинолари-ю, замонавий кварталлари муҳим роль ўйнайди. Маҳаллий аҳолининг хушчақчақлиги ҳам сайёҳлар эътиборини жалб этади. Пойтахт номининг руминча «букурие» — хушчақчақ сўзига ҳамоҳанлиги ҳам бежиз эмас.

1995 йилнинг октябрь ойида мамлакатларимиз ўртасида дипломатик муносабатлар ўрнатилди. Икки томонлама савдо-иқтисодий алоқалар ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга бўлган ҳар икки томоннинг интилишида ўз ифодасини топган.

Бугунги кунга келиб имзоланган ўнга яқин икки томонлама ҳужжатлар, жумладан дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида, инвестицияни ўзаро рағбатлантириш ва ҳимоя қилиш, икки томонлама солиқ солинишига йўл қўймаслик, ҳаво қатнови, илмий-техникавий ҳамкорлик, темир йўл, автомобиль транспорти ва транзит соҳаларида ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги ҳужжатлар амалда. Ушбу шартномавий-ҳуқуқий пойдеворга Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг 1996 йил июнь ойида Румынияга қилган ташрифи чоғида асос солинган эди. Мазкур ташриф икки мамлакат ҳаётида муҳим воқеа бўлиб қолди.

Ўзбек истеъмолчилари сифатли румин маҳсулотларини яхши биладилар. Булар мебель, дори-дармонлар, оёқ кийимлари, енгил саноат ва бургулаш ускуналари, махсус хизмат автомобиллари, тўқимачилик, озиқ-овқат маҳсулотларидир. Румин томони бундай маҳсулотларни етказиб беришни йўлга қўйиш ва уни кўпайтиришдан, шунингдек, ишлаб чиқаришнинг бундай соҳаларида экспортбоп қўшма корхоналарнинг очилишидан манфаатдор.

Айни пайтда мамлакатимизда учта ўзбек-румин қўшма корхонаси, мебель ишлаб чиқариш бўйича «Аҳмад Яссавий», тиббий ва истеъмол молларини ишлаб чиқарувчи «Саломат» ва илмий-ишлаб чиқариш ҳамда савдо-молиявий фаолият билан шуғулланувчи «Спринг-тайм» корхоналари муваффақиятли фаолият олиб бормоқдалар.

Мамлакатларимиз ТРАСЕКА лойиҳаси доирасида ҳам муваффақиятли ҳамкорлик қилишмоқда. Румин денгиз бандаргоҳлари ва темир йўллари Ўзбекистон билан Европа мамлакатларини туташтирувчи транспорт йўлагининг муҳим бўлаги ҳисобланади.

Сиёсий алоқалар ривожланмоқда. Октябрь ойида Румыния парламенти делегацияси Ўзбекистонга ташриф буюрди. Бўлиб ўтган учрашув ва музокаралар барча соҳалардаги ўзаро манфаатли ҳамкорликнинг янада чуқурлашишига имкон беради.

Сергей ҚУРБОНОВ,
«Жаҳон» АА мухбири.

Франция. Миллий мажлис биноси.

ФАЛАСТИНГА ИҚТИСОДИЙ ЁРДАМ

ВАШИНГТОН. Халқаро ҳамжамият яқин беш йил ичида Фаластин Мухториятига 3 миллиард АҚШ доллари миқдорида иқтисодий ёрдам ажратади. Бу ҳақда АҚШ Давлат котиби Мадлен Олбрайт Вашингтонда бўлиб ўтган халқаро анжуманда маълум қилди. Унда Канада, Япония, Европа ҳамда араб дунёси мамлакатлари вакиллари иштирок этди.

Анжуман иштирокчилари бу таклифни қўллаб-қувватлаб, Фаластин Мухториятининг иқтисодий ривожи ҳамда гуллаб-яшнаши Яқин Шарқда тинч ва барқарор вазиятни қарор топтиришда муҳим аҳамият касб этажагини таъкидлади.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

ЛОНДОН. Буюк Британия 350 нафар ҳарбийни Македонияга жўнатишга қарор қилди. Улар қўшни Косово ўлкасида фаолият кўрсатаётган Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти кузатувчилари хавфсизлигини кафолатлаш билан бир вақтда, албан қочқинларини ўз турар жойларига қайтариш ва инсонпарварлик ёрдамларини мўлжалланган манзилларга етказиш тадбирларини назорат қилади.

* * *

ҚОҲИРА. Ироқ ҳукумати араб мамлакатлари раҳбарларини Бағдодга нисбатан қўлланилаётган халқаро иқтисодий жазо чоралари қоидаларига риоя қилмасликка чақирди. Бу ҳақда Ироқ адлия вазири Шабиб ал-Малик баёнот берди.

* * *

ПЕКИН. Хитой халқаро ҳамжамиятнинг бошқа аъзолари қатори ҳамиша Яқин Шарқда тинчлик қарор топиши ҳамда минтақадаги зиддиятларни тинч йўл билан бартараф қилиш йўлини қўллаб-қувватлайди, деб баёнот берди Хитой давлат кенгаши раҳбари Чжу Жунцзи.

(ЎзА)

Акционерлик жамиятлари, концернлар, саноат корхоналари, чет эл фирмалари, кичик ва ўрта бизнес раҳбарларига

«Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»да белгиланган академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари тизимини яратиш, ривожлантириш вазифаларини бажариш мақсадида ҳукумат қарори билан республикада 930 дан ортиқ янги академик лицей ва касб-ҳунар коллежлари қуриш, мавжуд бўлган ўрта махсус, касб-ҳунар ўқув юртлари ва бошқа 860 га яқин биноларни реконструкция қилиш белгиланган. Шу мақсадда давлат бюджетидан ва бошқа манбалардан катта миқдорда маблағлар ажратилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази томонидан 1999 ва ундан кейинги йилларда янги ташкил этиладиган академик лицей ва касб-ҳунар коллежларини замонавий, сифатли ўқув-лаборатория анжомлари ҳамда мебеллар билан жиҳозлаш учун, уларни харид қилиш мақсадида тендер эълон қилинади. Булар: ўқув парталари, столлар, стуллар, китоб жавонлари, кутубхона учун жавонлар, бир ва икки тумбали столлар, физика ва химия лаборатория столлари, химия хоналари учун ҳаво тортувчи шкафлар, компьютер столлари, аудитория доскалари, ётоқхона учун мебеллар тўплами (комплект), гигиеник муҳофазаланган овқатланиш столлари, гардероб учун кийим осгич илгаклар (вешалка), спорт анжомлари ва жиҳозлари, ошхоналар учун савдо технологиялари ускуналари, фаоллар зали креслолари ва ҳоказолар.

Машинасозлик, транспорт ва алоқа, қурилиш ва коммунал хўжалик, тиббиёт, қишлоқ хўжалиги, ижтимоий, иқтисодий ва маиший хизмат йўналишлари бўйича мутахассисларни ўргатиш ва тайёрлаш мақсадида асбоб-ускуналар, мосламалар, умумтаълим ва махсус фанлар бўйича ўқув кўргазма қуроллари (ўлчов асбоблари, реактивлар, идишлар, муляжлар ва ҳ.к), компьютерлар ва аудио-видео техникалари, тренажёрлар, станоклар ва бошқа ёрдамчи дастгоҳлар.

Буюмларни танлаш мақсадида кўргазмалар ташкил этилади:

1. 1998 йил 10 декабрь соат 10^{00} дан 18^{00} гача.

Мебель, спорт анжомлари турлари ва ошхоналар учун савдо-технология ускуналари гуруҳи бўйича.

Манзил: Тошкент ш., Талабалар шаҳарчаси, Тошкент давлат университети маданият саройи биносида.

2. 1998 йил 11 декабрь соат 10^{00} дан 18^{00} гача.

Умумтаълим ва махсус фанлар бўйича ўқув кўргазмали қуроллари (ўлчов асбоблари, реактивлар, идишлар, муляжлар ва ҳ.к), компьютер ва аудио-видео техникалар гуруҳи бўйича.

Манзил: Тошкент ш., Усмон Юсупов кўчаси, 70-уй. Тошкент алоқа коллежи биносида.

3. 1998 йил 12 декабрь соат 10^{00} дан 18^{00} гача.

Асбоб-ускуналар, мосламалар, тренажёрлар, ўқув-лаборатория анжомлари, макетлар, станоклар ва ёрдамчи дастгоҳлар гуруҳи бўйича.

Манзил: Тошкент ш., Охунбобоев кўчаси, 12-уй. Тошкент авиация коллежи биносида.

ЭСЛАТМА: йирик габаритли станоклар ва жиҳозлар ўрнига ёзма техник тавсифномали эскизлар ёки 20х30 см ўлчамдаги расмлар кўчирмаси танлаш мақсадида кўргазмага қўйилади.

Танлаб олинган буюмларга ишлаб чиқиш ва харид қилиш учун шартномалар тузилади.

Тендер ғолибларига катта миқдордаги маблағ билан таъминланган давлат буюртмаси кафолатланади.

Барчангизни ушбу кўргазмага таклиф этиб, маҳсулотларингизни ўз вақтида етказишингизни сўраймиз.

Маълумот учун телефонлар: 139-16-84, 139-10-85, 139-10-73, 139-16-06, факс: 139-43-86, 139-16-48.
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ўрта махсус, касб-ҳунар таълими маркази.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ахбороти

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1998 йил 1 декабрдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 АҚШ доллари 108,85 сўмни ташкил этди...

Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

АҚШ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНДА

Мамлакатимизга ташриф буюрган АҚШ конгрессмени Жозеф Питц раҳбарлигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов билан учрашди.

Учрашув чоғида меҳмонлар мамлакатимизда кечаётган сиёсий-иқтисодий ва ижтимоий жараён билан таништирилди. Томонлар минтақамизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш билан боғлиқ масалалар, халқаро миқёсдаги муаммолар бўйича ўзаро фикр алмашди.

* * *

АҚШ делегацияси аъзолари Ўзбекистон Молия вазирлигида ҳам бўлди.

Вазир Рустам Азимов меҳмонларга юртимизда молия ва банк соҳасида амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотлар ҳақида сўзлаб берди. У Ўзбекистоннинг халқаро молиявий ташкилотлар билан алоқалари хусусида алоҳида тўхталди. Шунингдек, Республикамизда хорижий шериклар билан ҳамкорлик ривожланиб бораётгани, жумладан, АҚШнинг қатор йирик компаниялари билан тузилган қўшма корхоналар республикамизда муваффақиятли фаолият кўрсатаётганига эътибор қаратди.

Мулоқот чоғида икки мамлакат ўртасида банк-молия соҳасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Учрашувларда АҚШнинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Жозеф Пресел ҳозир бўлди.

(ЎзА)

ЯНГИ ГУЗАРЛАР

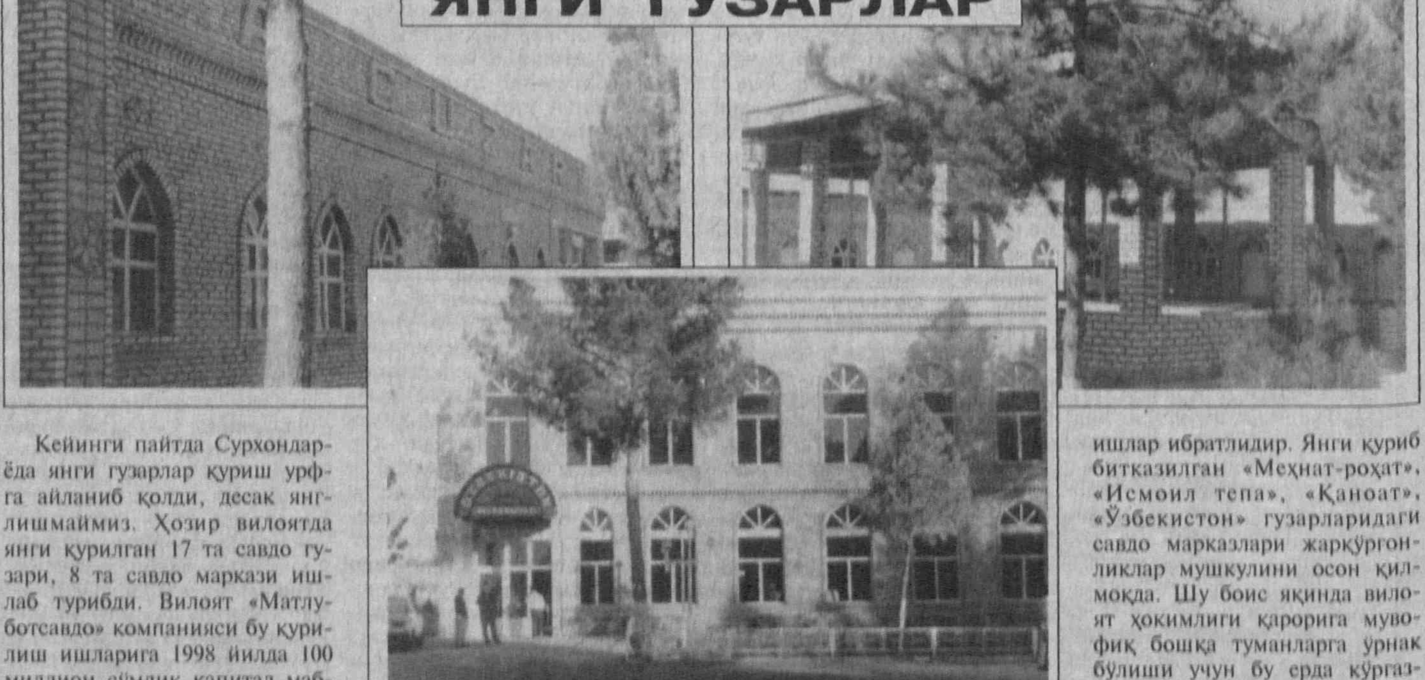

Кейинги пайтда Сурхондарёда янги гузарлар қуриш урфга айланиб қолди, десак янглишмаймиз. Ҳозир вилоятда янги қурилган 17 та савдо гузари, 8 та савдо маркази ишлаб турибди. Вилоят «Матлуботсавдо» компанияси бу қурилиш ишларига 1998 йилда 100 миллион сўмлик капитал маблағ сарфлади. Аҳамиятли томони шундаки, сарфланган маблағларнинг ҳаммаси шу тизимдаги корхоналар ҳамда ишловчиларга тегишлидир. Натижада 2200 квадрат метрлик гузар таркибида 710 ўринли ошхона ва чойхона, савдо марказлари, музқаймоқ, яхна ичимликлар ҳамда озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи цехлар бунёд этилди. Ана шулар ҳисобига 290 киши янги иш ўрнига эга бўлди. Бу борада, айниқса, Жарқўрғон туманида амалга оширилаётган ишлар ибратлидир. Янги қуриб битказилган «Меҳнат-роҳат», «Исмоил тепа», «Қаноат», «Ўзбекистон» гузарларидаги савдо марказлари жарқўрғонликлар мушкулини осон қилмоқда. Шу боис яқинда вилоят ҳокимлиги қарорига мувофиқ бошқа туманларга ўрнак бўлиши учун бу ерда кўргазмали семинар-кенгаш ўтказиш режалаштирилди. Вилоят «Матлуботсавдо» компаниясининг бу ташаббуси Сурхондарёда кенг ёйилса ажабмас.

СУРАТЛАРДА: туманда барпо этилган янги гузарлар.

Ёшлар: Адолат. Жамият. Раҳбар

ВАТАН, ХАЛҚ МАНФААТИ МУҚАДДАСДИР

● МАЪНАВИЯТ

ВАТАНГА КЎНГИЛ ҚЎЙМАГАН КИМСА БАХТСИЗДИР

Ҳамдам ТЎЙЧИЕВ,
Тошкент шаҳридаги 224-мактаб ўқитувчиси

1. Ноябрь воқеалари ичида халқ депутатлари Самарқанд ва Навоий вилоят кенгашлари сессиялари, йўлбошчимиз унда илгари сурган масалалар алоҳида ажралиб туради. Биз қонун ҳамма учун баробар эканлигига, халқ манфаати ҳар нарсадан устун бўлиб, ҳаром-ҳариш йўл билан топилган бойлик вафо қилмаслигига, оёғи ердан узилган раҳбар элдан чиқиб қолишига гувоҳ бўлдик. Ўтган ойдаги ҳодисалар халқимиз йўлбошчимиз бошчилигида адолатли, демократик давлат қуриш йўлида собит қадам ташлаб бораётганлигини яна бир бор тасдиқлади. Бундай ўзгаришлар **фақат юқори қатламда эмас, балки ўрта ва қуйи бўғинларда ҳам бўлиб турса, бу табақа раҳбарлар жараённинг томошабинидан иштирокчисига айланса, ҳаётдаги силжиш тезлашар эди,** деб ўйлайман.

Адолат ҳақиқатнинг юзага чиқишидан бошланади, йўлбошчимизнинг телерадиокомпания раиси билан суҳбати менда шундай фикр уйғотди. Ёшларга ишонч, жонкуярлик, узоқни ўйлаш, Ватан ва миллатнинг эртанги кунига қайғуриш суҳбат моҳиятини белгилаб турибди.

2. Ҳозирги ёшлар мустақил ва эркин фикр юритади, чунки улар ҳақ-ҳуқуқини, ўзлигини таниб бормоқда. Айни пайтда улар дунё ёшлари орасидан ўз ўринларини эгаллашга астойдил ҳаракат қилаётгани ҳар биримизни қувонтиради. Албатта, ҳаммаси таълим ва тарбия билан боғлиқ. Шу маънода таълим тизимидаги ислоҳотлар ёш авлод келажагига жуда катта умид уйғотади.

3. Ватанга муносабат инсоннинг кимлигини белгилайдиган мезондир. Бугун улуғ миллатдошимиз Жалолиддин Мангуберди Ватан ҳимояси йўлидаги матонати, шу заминга чексиз меҳру муҳаббати туфайли эъзоз топмоқда. Амир Темурнинг мўғул истибдодига қарши курашини, Ватан ва миллат тараққиёти учун қилган ишларини ўзимизга ибрат, деб биламиз. Ватанни севиш ҳам бахт. Оталар юртига кўнгил қўймаган, унга меҳр бермаган одамдан кўра бахтсизроқ киши топилармикан? Ҳалоллик, иймон-эътиқод, одамийлик, яратувчиликнинг асоси — Ватанга бўлган муҳаббат туфайлидир.

Ватан миллатнинг салоҳияти ва ўтмиши билан қудратлидир. Мустақилликдан кейин тарихимизнинг қайта тикланиши, айтиш кераки, ҳар биримизга маънавий қувват бағишламоқда. Мен ҳар гал улуғ боболаримиз жумлаи жаҳонга маърифат улашишган, деган таҳсинни эшитганда чексиз фахр ва ифтихор туяман.

4. Раҳбар дегани огоҳлик деган сўз билан ҳамоҳангдир. Раҳбар ҳамма нарсадан — дунёдаги ўзгаришлардан тортиб, қўл остидагиларнинг орзу-ҳаваси, дарду ташвиши, истак-ўйларидан огоҳ бўлиши керак. Раҳбар яқин дўст, маслаҳатгўй, талабчан устоз, у барчадан ҳалол, мард, барчадан фидойи бўлсагина одамлар унга эргашади.

Лекин биз ҳаётда кўп ҳолларда бунинг аксини учратамиз. Ўтмиш кайфиятидан қутула олмаган бундай раҳбарлар, йўлбошчимиз айтганларидек, амалини суиистеъмол қилиш, яъни юлғичлик билан овора. Одамлар шуни кўриб турганлиги ва бу жамиятда тушкун кайфият, умидсизлик уйғотаётгани билан уларнинг иши йўқ. Йўлбошчимизнинг: **«Бу жамиятда халқ ҳукмдорларга эмас, ҳукмдорлар халққа хизмат қилиши — асосий қоида»,** деган тамойили уларни галдиратиб қўйган бўлса керак?!

Катта-кичик раҳбарлар ҳам ора-сира эл қатори дўкондан харид қилса, бозор айланса, шаҳар транспортида юрса, ҳеч қандай рангга бўялмаган ҳаётнинг шоҳиди бўлишади. Одамларда уларга ҳурмат, бугунги ислоҳотларга бўлган ишонч, ҳамжиҳатлик ўсади.

5. Бу ишни муассаса раҳбаридан то ҳокимга қадар каттаю, кичик раҳбарлар амалга оширмоғи лозим. Ёшлар билан ишловчи ташкилот фаолияти мени қониқтирмайди. Кўчаларда қанча ёшлар ишсиз, уларнинг қанчаси жиноятларга қўл урмоқда. Шуларни бир касб ё ҳунарга йўллаш, ҳаётини мазмунли ўтказиш учун шароит яратиш шунча қийинми?

Қуш тилини қуш билади, деган гап бор. Ҳал қилувчи вазифаларга ёшлар тортилса, ёшлар ҳақида қайғурадиганлар кўпаяди.

Яқин ўтмишда одамлардаги фикрлаш эҳтиёжи йўқ қилинган. Шу боис фикрлашга ўргатиш осон кечмаяпти. Ҳар биримиздаги «Мен» камолга етмас экан, «Биз» ҳам қудратли бўлмайди. Бунинг учун моддапарастликдан маънавий баркамоликка қадар юксалмоғимиз лозим.

Шўро замонида маънавий «Мен» жамоа деган тушунча ортида қолиб кетган эди. Натижада маънавий қашшоқликка дучор бўлдик. Йўлбошчимиз айтган иллатларнинг, ҳар қадамда ташаббускорлик ва янгиликнинг йўли тўсилишининг, юлғичликнинг айрим сабаблари шу билан изоҳланади. Бундан халос бўлишнинг энг тўғри йўли — маънавий камолот. Йўлбошчимиз айтганларидек: **«Маънавий бойлик — моддий бойликдан минг бор устун».**

● МУНОСАБАТ

ЮЗХОТИРЧИЛИК ДЕЙМИЗ-У...

Усмон ЖЎРАЕВ,
Бўка туманидаги "Катта Равот" маҳалласи

Ўтган ойда одамларни қаттиқ ҳаяжонга солган ўзгаришлар йўлбошчимизнинг серҳашам тўйлар, эл-юрт одатлари ва анъаналарини менсимаслик, оёғи ердан узилган раҳбарлар ҳақида маърифий Фармони билан бошланди. Зеро, бу кўпдан буён одамларни қийнаб келаётган муаммолар эди.

Тўғри, қишлоқда тўйлар шаҳардагидек дабдабали ўтмайди, бироқ ўзига яраша муаммолар йўқ эмас. Хусусан, келин тушириш мушкуллашиб кетди. Бу тўй ҳар икки томон учун ҳам бирдай қийинчиликлар келтириб чиқармоқда? Нега? Маълумки, келин билан куёв тўйгача никоҳдан ўтади. Бу маросимга "лимузин"ларда бориш бизда ҳозирча русумга киргани йўқ. Аммо тўрт-бешта енгил машина, уларнинг бири эса, шубҳасиз, «Газ-31» бўлиши шарт.

Никоҳ қайд этилгач, машиналар куёвнинг қариндош-уруғларидан бириникига йўл олади. Бу ерда "ЗАГС кутиш" маросими, яъни кичик тўй бўлади. Бу тадбирни ҳам созандаю хонандаларсиз ўтказиш мумкин эмас.

Тўйдан бир кун олдин эса, қиз томон "Қиз ўтириши" маросимини ўтказади. "Қиз ўтириши" ҳам харажат ва ташвиши билан бир тўйдан кам эмас. Ниҳоят, никоҳ тўйи. Яъни, токи қизни узатгунча учта тўй ўтказишга тўғри келади.

Хўш, шундан кимга фойда бор?

Тўйдан кейинги ташвишлар-чи?...

Айримлар тўйда ичиб олиб, жанжал чиқаради. Ортиқча кўнгилқорачилик. Хўш, бу иллат нега барҳам емаяпти? Ҳаммасига сабаб — юзхотирчилик. Юзхотир қилмай, ичиб, ҳаддидан ошган одам вақтида қонуний жазога тортилса, аллақачон бу ҳолга чек қўйилган бўлар эди.

Элнинг назаридаги икки киши қизларини узатишди: маҳалла оқсоқоли Э. Мирзақулов камтарона тўй берган бўлса, раис Ф. Фармонов ("Мустақил Ўзбекистон" жамоа хўжалиги) бунинг аксича йўл тутди. Бошқаларга ибрат кўрсатиши лозим бўлган одамнинг ўзи шундай қилиб тургач, яна кимдан хафа бўлиш керак?

Тўйлардаги дабдабабозлик баҳонасида бировни ёмон отлиқ қилиш учун бу гапни айтаётганим йўқ, биз шу йилнинг январида тўйларни камтарона ўтказиш ҳақида қишлоқ фуқаролар йиғини кенгаши ва маҳалла фаоллари қарорини қабул қилганмиз, ҳатто шундан кейин ҳам кўпчиликнинг фикрини назар-писанд этмаслик яхши эмас-да! Нега? — десангиз, — орзу-ҳавас қилувдик, — дейишади. Хўш, орзу-ҳавас деганда бир тийинлаб йиққанини совуриш тушуниладими? Ахир, шуни келин-куёвнинг оилавий шароитини яхшилаш, уларнинг илм олиши, тил ўрганиши каби хайрли мақсадларга ҳам сарфлаш мумкин-ку!

Катта арава қаёққа қараб юрса, кичик арава ҳам шу ёққа қараб силжийди. Биз бугун нима қилсак, эрта бир кун болаларимиз ҳам кўрганини қилади-да. Модомики, шундай экан, ҳар бир ишда маърифатли йўл тутиш, уларга ибрат бўлишимиз лозим эмасми?!

Ҳаммамиз ҳам ҳаётимиз яхши бўлишини, ҳалол-покиза яшашни, ноҳақликлар бўлмаслигини истаймиз, аммо истакнинг ўзи билан иш битмаслигини, тўғриликнинг қадри баланд бўлиши учун бел туриш кераклигини ҳисобга олгимиз келмайди. Аввалги тузум бизни шунга ўргатиб қўйган, бир четда турсагу шу ишни биз учун бошқалар қилса. Бу ҳам бир иллат. Бундан қутулиш керак. Шу уй, шу маҳалла сеникими, эгалик қил, тартибга келтир. Шунда олам гулистон бўлади.

Йўлбошчимиз биздан шуни талаб қилаяпти. Жамоатчиликнинг ижтимоий ҳаётдаги таъсири кучайсин, деяпти. Жамиятда адолатнинг устуворлигига эришиш учун унинг ҳар бир аъзоси адолатталаб бўлиши керакми, ахир! Йўлбошчимиз айтганидек: **"Бу барчанинг бирдек иштироки, биринчи навбатда пешқадам зиёлиларимиз, турли сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари намоёндаларининг, масъул хизматчиларимизнинг ғайрати, жасорати, ақл-заковати билан рўёбга чиқадиган мураккаб ишдир".**

ҲУҚУҚИЙ МАДАНИЯТ

КУЧЛИ ДАВЛАТДАН — КУЧЛИ ЖАМИЯТ САРИ

Шуҳрат РЎЗИНАЗАРОВ,
ҳуқуқшунослик фанлари доктори

Президентимиз Ислом Каримов ушбу фикрни Ўзбекистон телерадиокомпанияси раиси саволига жавобларида яна бир бор таъкидладилар. Бунинг асосидаги моҳият — дунё тажрибасида ўзини оқлаган усул — қонун чиқарувчи, ижроия ва суд ҳокимиятидан иборат мустақил уч тизим нафақат марказда, балки ўрта ва қуйи бўғинларда ҳам тўлиқ, оғишмай ишлаши лозим. Ҳуқуқий демократик давлат шароитида кучли қонунчилик, ижро ва суд ҳокимияти мавжуд бўлиши билан бир қаторда, давлат ҳокимияти ваколатлари аста-секин фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва турли хил нодавлат тузилмаларига ўтиб, уларнинг ижтимоий ҳаётдаги фаоллиги кучаяди.

Адолатли жамият қуриш фуқароларнинг ижтимоий ҳаётда фаол бўлиши, айниқса, раҳбар ходимларнинг ўз масъулиятини чуқур англашини, жамоатчиликнинг доимий назоратида бўлишини тақозо этади. Юртбошимиз таъбири билан айтганда, ҳар қандай жамиятда демократия қай **даражада бўлишини белгиловчи мезонлар мавжуд, «бу — халқнинг қарорлар қабул қилиш жараёнларидан қанчалик хабардорлиги, ҳукумат қарорлари халқ томонидан қанчалик назорат қилиниши, оддий фуқароларнинг давлатни бошқаришда қанчалик иштирок этиши**»дир.

Ҳуқуқий маданият — жамият аъзосининг маънавий соғлом бўлиши, давлат томонидан ўрнатилган қонунларни идрок этиши ва тараққиётга тўсиқ бўлиб келаётган турли хил иллатларга қарши қатъий курашишини талаб этади. Чунки фақат маънавий-ахлоқий соғлом фуқаро ҳуқуқий ҳаётда рўй бераётган ўзгаришларни тўғри идрок этиши, жамият томонидан ўрнатилган қонун-қоидаларга оғишмай риоя этиши, умуман олганда, ҳуқуқий ислоҳотларни амалга оширишнинг фаол иштирокчисига айланиши мумкин.

● ВАКОЛАТ ВА МУЛК ҲАҚИДА ЎЙЛАР

ЖАМИЯТ ТАБИАТИНИ ТОЗАЛАМОҚДА

Қаҳрамон ТОЛИПОВ,
Тошкентдаги «Сулола ЛТД» Ўзбек-Америка қўшма корхонасининг ишлаб чиқариш бўйича директори

1. Президентимизнинг миллий удумлардан четга чиқиш, тўйлардаги исрофгарчилик, халқни назар-писанд этмасликка қарши қаратилган Фармони, шунингдек, вилоят сессияларида бу иллатлар негизида ётган, улар билан чамбарчас боғлиқ бўлган таниш-билишчилик, таъмагирлик, суиистеъмолчилик каби ноҳақликка кенг жамоатчилик эътиборини қаратишлари ижтимоий ҳаётда бурилиш нуқтаси бўлди. Бу муаммоларни бошқа йўл билан ечиб бўлмас эди, шунинг учун ҳам Президентимиз жамоатчилик фикри, жамоатчилик назоратига асосий диққатни қаратдилар. Бу иллатларнинг бартараф этилиши тараққиётга жуда кенг йўл очади.

Киши адолат, ҳақиқат борлигини ҳис этса, ҳаётга ишонч билан қарайди, эртанги кунини ўйлайди, унга қараб интилади.

2. Бугунги ёш авлоднинг яшаш учун курашиш, касб-ҳунар эгаллашга бўлган иштиёқи баланд. Ўйин-кулги ўрнига уларнинг шунга интилаётгани қувончли, албатта. Мустақиллик арафасидаги ёшлар, сир эмас, боқимандалик кайфиятига мойил, оломонтабиат эди. Ҳозирги ёшлар улардан кескин фарқ қилади: Ватанни таниган, аждодларига меҳри баланд, ҳаётдан ўз ўрнини топиб олишга интилаётир... Лекин уларнинг айримлари тадбиркорликни тор маънода тушунишади, фақат ўз фойдасини кўзлашади, ҳолбуки тадбиркор жамият манфаатларини кўзлаб иш юритиши лозим.

3. Инсон қисматида Ватаннинг ўрни беқиёс. Чунки умр ўз уйинг, ўз еринг, ўз Ватанинг билан чамбарчас ҳолда кечади. Мол-дунёинг ҳар қанча кўп бўлмасин, бегона юртда ўз Ватанингдаги каби хотиржам ҳаёт кечира олмайсан. Буни мусофирликда юрган одам чуқур ҳис этади.

Тарих кишига ўтмиш билан бугунни таққослаш, таҳлил этиш ва зарур ҳаётий сабоқлар чиқариш имконини беради. Миллий ғурурсиз инсон инсонми? Миллий ғурурнинг асосларидан бири эса тарихдир.

4. Раҳбар ўз оти билан раҳбар, у қўл остидагилар учун жавобгар шахс. Унга ваколат хизмат доирасида иш юритиш учун берилади. Бу ваколат ҳам, мартаба ҳам аслида халқнинг ишончидир. Ваколатдан шахсий манфаат йўлида фойдаланиш халқ ишончини суиистеъмол қилиш, деган маъно англатади. Албатта, буни ўша раҳбарнинг ўзи ҳам яхши тушунади, лекин ўрганган кўнгил ўртанса қўймас, деганларидек, қилвир ишга қўл уради. Президентимиз беш муҳим тамойилнинг бири сифатида мулк масаласини ҳал қилиш, хусусий мулк устуворлигига эришиш зарурлигини айтдилар. Бу — бежиз эмас, албатта. Хусусий мулк устувор бўлгач, мулк эгаси ўз молига кўз олайтирмайди-ку!

Мен бу жараёнларни табиий деб биламан, бу эскича психология ва янгича ақидалар ўртасидаги курашдир. Жамият ўз табиатини тозаламоқда.

5. Президентимиз вилоят сессияларида ҳам, ўша суҳбатларида ҳам ёшларни ҳал қилувчи вазифаларга олиб чиқиш ҳақидаги фикрни қайта-қайта таъкидладилар. Албатта, бу биз — ёшларга билдирилган юксак ишончдир. Ёшлар ҳал қилувчи вазифаларга чиқса, шубҳасиз, жамиятдаги ислоҳотлар суръати тезлашади, тозариш ва яшариш кучаяди. Ҳар ҳолда, ёш авлод таъма, юлғичлик, таниш-билишчилик каби иллатлардан холи-ку, қолаверса, янгиликка ўч. Шу жиҳатлари билан улар ҳаётга муайян ўзгаришлар олиб киришига, юртбошимизнинг ишончини оқлашларига ишонаман.

Эскича фикрлаш, эскича ишлаш шўро замонидан қолган иллат. Унинг асоратларини айрим раҳбарларга хос қоғозбозликда, ўз манфаатини жамият манфаатидан устун қўйишида, одамларни менсимаслигида кўриш мумкин. Аксига олиб, халқимизнинг табиатида раҳбарни ҳурмат қилиш, андиша кучли. Ҳолбуки, Президентимиз айтганларидек, **«Ҳар бир фуқаро, ҳар бир инсон ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши билиши ва ҳимоя қила олиши зарур».**

● ЭҲТИРОМ

ЎЗИНГДАН ҚЎЙМАСИН, ХАЛҚИМ

Юлдуз УСМОНОВА,
Ўзбекистон халқ артисти

1. Президентимизнинг тўй-маросим ва миллий анъаналар билан боғлиқ маърифий Фармони, Самарқанд ва Навоий вилоят сессияларида илгари сурган адолатли йўл-йўриқ ва ғоялари ўтган ойнинг йирик воқеалари бўлди.

Мен санъаткор бўлганим учун халқнинг ичида юраман. Ишонсангиз агар, қаерга бормай, битта гап — сессияларда қандай фикр ўртага ташланган бўлса, барчаси одамларнинг юрагидаги гаплардир.

Ҳақиқатан ҳам, тўй ўтказишда миллий анъаналардан четга чиқиб, шуҳратпарастликка берилиб кетишган эди. Тўй ҳақида гап кетса, унинг бир чети биз — санъаткорларга келиб тақалади. Очиғини айтсам, шундай оёғи ердан узилган раҳбарларнинг тўйига борсанг ҳам бир бало, бормасанг ҳам... Борсанг, ҳалиги аҳвол, бормасанг, кейин йўлини топиб зуғум қилади... Энди, шу маърифий Фармонга беқиёс ҳаётий эҳтиёж туғилган эди ўзи!

2. Ҳозирги ёшлар мустақиллик арафасидаги ўтмишдошларидан тамомила фарқ қилади. Улар илмга чанқоқ, фикри тоза, интилувчан ва фидойи. Шу жиҳатдан уларга ҳавасим келади. Тўғри, санъат соҳасида баъзи бир муаммолар ҳам йўқ эмас. Айрим ёш санъаткорлар миллийликдан узоқлашган, чет элга тақлид қилиш кучли. Тўппа-тузук овози бор қўшиқчининг қўшиғини тинглаcангиз, мазза-матраси йўқ. Бундан санъатга ҳам, халққа ҳам фойда келмайди. Санъаткор ёшлар орасида бойлик йиғиш, ўзини кўз-кўз қилиш иллати мавжуд. Шунинг учун тўйдан бери келишмайди... Санъат буни кўтармайди-да, ахир!.. Санъаткор бўлишнинг ҳам машаққатли томонлари кўп. Элнинг назарида тургач, шунга муносиб бўлиш, қийинчиликларни мардона енгиб ўтиш, маънавий тарбияга хизмат қилиш керак, деб ўйлайман.

3. Ватан ҳақидаги баландпарвоз, ҳавойи гаплар эриш туюлади. Ватан нима? Уй-жойинг, оиланг, юртинг... Ўзбекистонда ҳамма нарса мавжуд. Фақат унга меҳр-муҳаббат қўйиш керак. Мен мусофир, ватангадо деган сўзларнинг маъносини энди тушуниб етаяпман. Хизмат юзасидан чет эл сафарларида кўп бўламан. Шунда, ишонсангиз, гоҳо бир пиёла иссиқ чойни шунчалар соғинаманки, у ёқбу ёғи йўқ. Ватан мен учун — борлиғим, ҳаётим, умримнинг мазмуни, шу муқаддас туйғу қўшиқларимда бироз бўлса-да, аксини топаётган бўлса, ўзимни бахтиёр ҳис этаман!

Тарихга ҳурмат билан қарайман. Тарихдан сабоқ олмай туриб, келажакни тасаввур қилиш мумкин эмас. Халқимизда қари билганни пари билмайди, деган мақол бор. Бу мақол менга тарихга нисбатан айтилгандек туюлади...

4. Раҳбар киши аввало ўзини ҳурмат қилиши керак, иззатини билмаган ўзгаларни иззат қилмайди, дейишади-ку! Мен шундай раҳбарларни биламан, фикри-зикри — хато қилишингни, оёғинг тойишини пойлашдан иборат. Аксарият ҳолларда эса чалиб юборишади. Бундан ёмони йўқ. Раҳбар одамларнинг таянч тоғи бўлиши керак-ку!

Одамлар сенга ишонч билдиргач, имконинг етгунча шу ишончни оқлашга ҳаракат қилишинг керак-да, ахир!

5. Президентимиз Ўзбекистон телерадиокомпанияси раиси саволига жавобларида шу фикрни қатъий қилиб айтдилар: ёшларни ҳал қилувчи вазифаларга олиб чиқиш керак! Бу фикр буюк ўзгаришлар элчисидир. Яшириб нима, ёшларнинг юзага чиқишини истамайдиган эскича фикрдаги кучлар ҳам йўқ эмас. Аммо Президентимизнинг қатъияти, ёшларга умиду ишончи ҳаётимизга янги тўлқинлар кириб келишига имкон яратади. У киши: «Менинг энг катта ишончим ёш авлоддир», деб юрагидаги гапларни рўй-рост айтдилар-ку, бунда яна бир маъно бор — ёшларнинг ҳал қилувчи вазифаларга чиқиши, биласизми, мамлакат ҳаётини яшартириб юборади, деб ўйлайман.

СУРАТЛАРДА: бугунги ёшлар.

● КЎНГИЛДАГИ ГАПЛАР

ЮРТ ҚИСМАТИДА БИЗ ҚАНДАЙ ЎРИН ТУТАМИЗ?

Жаббор ЭШОНҚУЛОВ,
филология фанлари номзоди

1. Халқ депутатлари Самарқанд ва Навоий вилоят кенгашлари навбатдан ташқари сессияларида муҳокама этилган масалалар, тўйлар ҳақидаги Фармон барчани ҳам ҳаяжонга солди. Чунки одамларнинг юрагидаги гаплар эди бу.

Бу иллат фақат мазкур вилоятларга эмас, балки бошқа минтақаларга, ҳатто айтиш мумкинки, собиқ иттифоқ мамлакатларига ҳам хосдир.

Бу — XXI аср бўсағасида бутун инсоният олдида турган маънавият муаммолари билан боғлиқдир. Инсоният тараққиёт пиллапояларидан кўтарилган сари бундай иллатлар кўзга яққол ташланиб қолаверади. Президентимиз айтганларидек, бу муаммоларни айри-айри ҳолда эмас, фақат умумийликда, биргаликда ечиш мумкин.

Маълумки, дунёдаги ривожланаётган давлатлар асосан учта институтга суянадилар. Булар: иқтисод, сиёсат ва демократия институтлари. Менимча, маънавият давлат суяниши лозим бўлган муҳим институтлардан биридир. Шунинг учун Президентимиз мустақилликнинг биринчи йилиданоқ маънавият масалаларига, комил инсон тарбиясига катта эътибор қаратмоқда.

Қайсики, жамиятда адолат мезони бузилар экан, у жамиятда ишончсизлик ва қонунсизлик авж олади. Амир Темур бобомиз «Куч адолатдадир» деб бежиз айтмаган. Президентимиз айтганларидай, адолат ҳар ишда дастуруламал бўлса, эртанги кундан ташвиш ва хавотир бўлмайди.

Президентимизнинг телерадиокомпания раиси саволига жавобларидаги таянч устунлар — адолат тантанасига, сўз ва фикр эркинлигига, демократиянинг қарор топишига, ёшларга катта ишончдир.

Суҳбатда фикр ва сўз эркинлигига кафолат яратиш масаласига ҳам алоҳида урғу берадилар. Бу шуни англатадики, жамиятнинг ҳар бир аъзоси ижтимоий ҳаётда фаол бўлиши керак, яъни кўпчиликнинг манфаати учун истиҳола, андиша деган тушунчаларни енгиб ўтиши, салбий ҳолатларга муносабат билдира олиши лозим. Шу билан бирга бизда ўзгаларнинг фикрини бўғиш қусури ҳам шўро тузуми иллати сифатида яшаб келаётир. Шу кайфиятга мойил катта-кичик амалдорлар ўзгаларнинг фикрини тинглашга одатланиши, танқиддан ғаразли муддао кутмай ишни ўнглашга хизмат қиладиган хулосалар чиқариши керак бўлади.

Фикр ва сўз эркинлиги ҳақида гап кетар экан, миллий табиатимизда андиша ҳаддан зиёд кучли эканлигидан кўз юмиб бўлмайди. Буни енгиб ўтиш лозим. Зеро, халқ манфаати, жамият манфаати ҳамма нарсадан устун эканлигини кейинги икки сессия мисолида кўрдик. Бу қатъият, айниқса, биз ёшлар учун ибрат бўлиши керак.

2. Аллома Фитрат аср бошида «Ёшлар вазифа бошига» дея орзу қилган эди. Бугун эса, бу масала Президентимиз томонидан қатъий тарзда кун тартибига қўйилди.

Биз — ёшлар жамиятда кечаётган жараённинг иштирокчисидан кўра кўпроқ кузатувчисига ўхшаймиз. Ваҳоланки, биз юз бераётган воқеаларга очиқ-ойдин, ҳаққоний муносабат билдиришимиз, яшаришнинг ёниқ иштирокчиси бўлишимиз лозим.

3. Ватан ҳақида камроқ гапириб, унга муносиб ишларни кўпроқ қилсак, дейман.

Хўш, биз ёшлар Ватан қисматида нечоғлик ўрин тута оламиз?

Шу юртнинг эртанги кунида, келажагида бизнинг ҳиссамиз нечоқлик бўлади? Менимча, ҳар бир ёш ўз-ўзига шу саволни бериб кўрмоғи жоиз. Бунинг жавоби эса битта: ҳар ким қўлидан келадиган иши билан, фикри, фаоллиги, фидойилиги билан янги жамият тараққиётига хизмат қилиши керак.

Тарих фақат саналардан иборат эмас. Бугун у фалсафий, психологик, этнографик, лисоний жиҳатдан ҳам қайта ўрганилиши зарур бўлган фандир. Шундагина бизнинг Ватанимиз тарихи жуда бой ва қадимий, жаҳон маданияти ва цивилизациясига аждодларимиз қўшган ҳисса беқиёс эканлигини англаб етамиз. Бу эса кўнглимиздаги миллий ғурур яловларини янада баланд кўтаради.

4. Раҳбарлик, энг аввало, масъулиятдир. Раҳбарликнинг энг асосий вазифаси ўз атрофида ижодий, соғлом муҳитни ярата олишда.

Тўғриси, мен бу ҳақда ўйлаб кўрмаганман, аммо одамлар ҳоким ёки бирон-бир амалдорга эмас, кўпроқ ўзларига ишонишларини истар эдим.

5. Бугун ёшларга катта эътибор берилаяпти. Айтиш мумкинки, **Ёшлар сиёсати — давлат сиёсати даражасига кўтарилди.**

Ёшларга бугун шундай имконият берилган экан, демак, бунинг қадрига етиш, ишончни оқлаш, ташаббусни қўлга олиш керак.

«Тафаккур» журналининг бош муҳаррири билан бўлган суҳбатда Президентимиз **«Кучли давлатдан — кучли жамият сари»** деган фикрни ўртага ташладилар. Кучли жамият эса ўз фикри, ўз дунёқарашига эга бўлган, тафаккури бой, кучли Шахслардангина ташкил топади.

Қайсики юртда эркин ва ҳур фикрловчи Шахслар бор экан, у юртнинг келажаги обод ва порлоқ бўлади. Президентимиз айтганларидек, Ватаннинг эртанги тақдирини ҳур фикрли шахслар, ҳур фикрли ёшлар белгилайди.

Халқимиз оқ билан қорани ажрата олиш фазилатига эга эканлигини муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов алоҳида таъкидладилар. Зеро, буни юқорида баён этилган турли фикрлар мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Халқимиз ориятли, бировнинг юзига оёқ босишни истамайдиган, шу боис кўнгилдаги гапларни ҳам андиша, минг истиҳола билан баён этадиган халқ.

Жамоатчиликнинг фикри юрак кардиаграммасига ўхшайди. Халқни ўйлантириб юрган муаммолар, унинг орзу-ҳаваси, қувонч ва ташвишлари, бир сўз билан айтганда, муҳаббат ва нафрати унда яққол акс этади.

У бизнинг ҳар биримизнинг рўпарамизда турган кўзгудир, бу — адолат кўзгуси, унда ҳамма нарса инсоф ва ҳалоллик, эл-юрт манфаатларидан келиб чиқиб ўлчанади. Бу кўзгуда жамиятнинг ҳар бир аъзоси қиёфаси, унга жамоатчиликнинг муносабати ўз ифодасини топмай қолмайди. Чунки биз, одатда, жамоа бўлиб яшаймиз. Шу боис жамоатчиликнинг фикри бизнинг жамиятдаги ўрнимизни белгилаб берибгина қолмай, эртанги кун ҳақидаги тасаввуримизга ойдинлик киритади, табиий равишда жамоатчилик назорати ўрнатишга хизмат қилади.

Саҳифани тайёрлаган:
Ғаффор ҲОТАМОВ,
Шодиқул ҲАМРОЕВ.

Таълим тизимига тест синовлари усули жорий этилгандан кейин ўтган давр мобайнида унинг якунларини ҳар йили китоб шаклида чоп этиш яхши анъана тусини олди. Бундай китоб зарур ва унинг хулосаларининг таълим тизимини такомиллаштириш билан узвий боғлиқ бўлган фойдали жиҳатлари кўп. Ўзбекистон Республикаси Давлат тест маркази 1998 йил тест якунларини ҳам алоҳида китоб қилиб чиқарди.

ТЕСТ ТАҲЛИЛЛАРИ НИМАНИ КЎРСАТАДИ?

Ёки 1998 йил тест якунлари китоби ҳақида

Тест усули ҳозирги ислоҳот жараёнида таълим амалиётига кириб келган энг муҳим ҳаётий янгиликлардан биридир. Ўта махфийлик ва холисликка асосланган бу синов усули ўқишга қабул пайтида юз бериб келган ҳар хил ўзбошимчаликларга чек қўйди, таълим мажмуаси фаолиятининг самарадорлигини баҳолашнинг ягона ҳуқуқий тизимини вужудга келтирди. Шунингдек, ойлаб чўзиладиган ва жуда кўп минг сонли одамлар банд бўладиган қабул жараёнининг бесунақай механизмини биз учун ўтмишга айлантирди.

Тест усулининг таълим тизимига жорий этилишининг ўзи бевосита Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг фаол ташаббускорлиги ва амалий раҳбарлигида юз берди ҳамда бу усул таълим соҳасида ижтимоий адолатни қарор топтиришга муносиб хизмат қилиб келаяпти.

Юқорида эсланган китоб ва ундаги материаллар фақат 1998 йил якуни тўғрисидагина эмас, балки умуман тест синови усулининг 1995 йилдан бошланган такомиллашув йўли тўғрисида қиёсий маълумотлар ҳам беради.

Шак-шубҳасиз, тест маълумотларига қизиққан кишилар, мутахассислар ва педагоглар мазкур китобни қўлга олиб, у билан батафсил танишсалар, бунга сарфлаган вақтлари беҳуда кетмаганлигига ишонч ҳосил қиладилар. Чунки 1998 йилнинг тест якунлари ҳозирги таълим тизимининг аниқ факт ва рақамларга таянган кенг мазмунли, амалий аҳамиятли ва қизиқарли кўзгусидир. Биз эса газета имкониятларидан келиб чиққан ҳолда ушбу китобнинг энг умумий хулосалари, макрокўрсаткичлари билан муштарийларимизни таништириш ниятидамиз.

Хўш, 1998 йилги тест якунлари нимадан далолат беради? Бу борадаги энг жиддий хулосалар нималардан иборат?

Китобдаги қиёсий таҳлил ва хулосалар кўрсатишича, энг аввало, 1995 йил ва ундан кейинги йилларга нисбатан 1998 йилда абитуриентлар сони анча ортган. Аниқроқ айтсак, агар 1995 йилда фақат олий ва ўрта махсус ўқув юртларига кирадиган абитуриентлар сони 162 минг 879 нафар бўлган бўлса, 1998 йилда бу миқдор 250 мингдан ортди. Яъни олий ва ўрта махсус ўқув юртларига кириб ўқишни хоҳловчи ёшлар сони 1,5 баробарга кўпайган. Барча олий ўқув юртларига танлов, масалан, 1997 йилда бир ўринга 4,6 та бўлса, 1998 йилда бир ўринга 6,36ни ташкил этди. Юқоридаги макрокўрсаткичлар мамлакатимизда ёшларнинг юксак малакали илм-маърифат олишга қизиқиши тобора ўсиб бораётганлигидан далолат беради.

Шу билан бирга, таълимнинг айниқса, тарих, иқтисодиёт, тиббий фанлар, техника ва технология, тил йўналишлари мутахассисликлари бўйича танлов янада кучайди. Бу республикада рўй бераётган иқтисодий ислоҳотлар ва таркибий ўзгаришлар туфайли бир қатор ўқув юртлари ва таълим йўналишларининг устуворлиги ва нуфузи ортганлигини кўрсатади. Жумладан, республикамиз раҳбариятининг Ватанимиз тарихига ва шу соҳада кадрлар тайёрлашга бўлган диққат-эътибори бу йил тарих фани йўналишидаги мутахассисликларга бўлган танловнинг анча юқори бўлишини таъминлади (бир ўринга 13,5 кишига етди). Ўзбекистоннинг хорижий мамлакатлар билан ташқи иқтисодий-маданий алоқаларининг жадал ривожланиши эса ёшларимизда чет тилларни ўрганишга катта қизиқиш туғдирмоқда. Бу ҳолат университетлар ва педагогика институтларидаги тил мутахассисликларига бўлган қабулда юқори танловни вужудга келтирди.

Олий ўқув юртлари ва мутахассисликлар бўйича танловнинг таҳлили ёшларимизнинг аввало олий ўқув юртларига, қолаверса, мутахассисликлар бўйича юксак касбий таълим олишга интилиши йил сайин ортиб бораётганлигини намойиш этади. Қайд этиш керакки, танлов кўрсаткичининг бундай кенг кўламга эга бўлиши (6 дан 24 гача) МДҲнинг бирор мамлакатида кузатилмайди.

Ушбу йилнинг олдинги йиллардан фарқланувчи яна бир ўзига хос хусусияти – қишлоқ мактабларидан чиққан абитуриентлар сонининг шаҳар мактабларинникига нисбатан 2,5 марта ортганлигидир. Олий ўқув юртларига қабул қилинган ёшлар орасида қишлоқ мактабларини битирувчилар шаҳарлик битирувчиларга нисбатан икки баробардан кўпроқдир.

Яна бир жиддий хулоса шуки, таълим йўналишлари ва мутахассислари бўйича ўтиш балларининг ортганлиги кузатилади. Аниқроқ айтиладиган бўлса, олий ўқув юртларига қабул қилинган жами абитуриентларнинг республика бўйича ўртача бали 1997 йилда 154,24 ни ташкил этган бўлса, 1998 йилда 162,42 га етди.

Шунингдек, энг юқори балли абитуриентлар сони ўтган йиллардагига нисбатан кўпайган. Бу олий ўқув юртларида сифатли қабул ўтказиш имконини берди. Айниқса, Халқаро иқтисодиёт ва дипломатия университети, Шарқшунослик институти, Иқтисодиёт университети, Тиббиёт институтларида энг юқори балл тўплаган истеъдодли ёшлар кўп бўлди. Бироқ, Гулистон давлат университети, Жиззах политехника институти, Навоий кончилик институти, Санъат институти, Ўзбекистон давлат Жисмоний тарбия институти ва бошқа бир қатор олий ўқув юртларида юқори баллнинг ҳатто 70-80 фоизини тўплаган абитуриентлар жуда озчиликни ташкил қилади. Табиийки, мазкур олий ўқув юртлари касбга йўналтириш ишларини кучайтириши ва ўз институтлари йўналишларининг обрў-эътиборини ошириш устида меҳнат қилишлари зарур.

Юқори балли абитуриентлар сони ўтган йилдагига нисбатан кўпайганлиги грантлар ва шартномалар бўйича ўтиш баллари ўртасидаги фарқнинг ҳам қисқаришига олиб келди. Буларнинг барчаси олий ўқув юртларининг биринчи курсларига қабул қилинган абитуриентларнинг ҳам сифат жиҳатдан кўтарилишига олиб келди.

Абитуриентларни тест усулида танлаб олишнинг холислиги ва ижтимоий адолатли эканлигини битирувчилар ижтимоий таркибининг ишонарли статистик кўрсаткичлари ҳам тасдиқлайди. Таҳлил шуни кўрсатадики, ўқувга қабул қилинганларнинг 36 фоизидан кўпроғини ишчи ва қишлоқ меҳнаткашларининг фарзандлари, 59,4 фоизини зиёлиларнинг (шифокорлар, ўқитувчилар, хизматчилар), 4,6 фоизини эса ишбилармонларнинг болалари ташкил этади.

Шу ўринда тест синовлари усули такомиллашаётганлиги тўғрисида ҳам гапириб ўтиш ўринли бўлади. Аввало, республикамизда биринчи марта яратилган кўп вариантли тест тизими қабул синовларининг сифатини янада оширди. Кўп вариантлилик, яъни ҳар бир талабага алоҳида тест синови вариантини таклиф этиш кўчирмакашлик ва бошқа ўзбошимчаликларнинг олдини олади. Иккинчидан, агар тест усулининг дастлабки йилларида имтиҳон саволлари 30 минг бўлган бўлса, йил сайин бу саволлар ҳажми кенгайиб, мураккаблашиб бораётир ва бу ҳолат абитуриентларнинг кенг кўламда билимларини синаб кўришга имконият бермоқда.

Бундан ташқари, кўп вариантли тест тизимига жорий йилда анчагина янгиликлар киритилиб, такомиллаштирилди. Энг аввало, тест технологиясининг айрим бўғинлари, вариантларини мутахассисликлар ва таълим тиллари бўйича компьютерда тузишдан бошлаб, токи тест натижаларини ишлаб чиқишгача бўлган жараёнлар автоматлаштирилди.

Махсус компьютер дастурларини ишлаб чиқиш ҳамда олиб борилаётган янги тадқиқотлар Давлат тест марказини яхлит ҳолда автоматлаштириш асосини яратишга шароит туғдирди, бу эса Ўзбекистон Республикаси Давлат патент идорасининг муаллифлик гувоҳномаси билан тақдирланди. Шундай қилиб, тест синови усули ва унинг моддий-техник базаси йил сайин мустаҳкамланиб бормоқда.

Хуллас, айтиш мумкинки, 1998 йилги тест якунлари китобида тўпланган кенг ҳажмдаги маълумотлар таълимнинг устувор йўналишлари ва тамойилларини аниқлаш, республикада таълим мажмуасининг аҳволини юксак даражада аниқлик билан баҳолаш, олий ва ўрта махсус маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини олдиндан белгилаш ва умуман, таълим тизимини самарали бошқаришга асос бўлиб хизмат қилади.

М. САФАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

3 декабрь — Халқаро ногиронлар куни

УМИДЛИ «УМИД»

Ногиронларни тиббий қайта тиклаш маркази — «Умид» бундан беш йил муқаддам ногирон болаларнинг ота-оналари ва ўз касбининг фидойиси бўлган бир гуруҳ шифокорлар ташаббуси билан ташкил топган эди. Ўтган вақт мобайнида марказ анча оёққа туриб олди. Бу борада кўпгина чет эл ва республикамиздаги ташкилотлар яқиндан ёрдам бериб келмоқда. Шу кунгача Ўзбекистон вилоятлари ва қишлоқларида истиқомат қиладиган 3500 нафардан зиёдроқ ногирон болалар даволаниб, соғлиқлари тикланди.

Яқинда иш юзасидан шу марказга йўлим тушиб қолди. Суҳбат давомида Наима Маҳмудова деган исм-фамилия такрор-такрор тилга олинди. Тиббиёт фанлари доктори, профессор, 1-даражали «Соғлом авлод учун» ордени соҳибаси бўлган Наима аяни мен ҳам сиртдан танирдим. У 70 ёшдан ошган, пенсияда бўлишига қарамасдан шифокорларга нафақат маслаҳат берар, балки марказнинг ташкилий масалаларини ҳал этишда ёрдамлашиб ҳам тураркан.

Яхши гап, эзгу ишлар киши кўнглини, кайфиятини кўтаради. Орамизда тиниб-тинчимас, ғайратли одамлар қанча кўп бўлса, шунча яхши деган ўй билан қайтдим марказдан. Кейин эса беихтиёр Наима Маҳмудовага қўнғироқ қилдим. Суҳбатимиз давомида мен яшаш шароити тўкис, пенсияси тайин, устига устак, анча ёшга бориб қолган бу аёл нега ҳузур-ҳаловатдан кўра безовталикни афзал кўраркин, деган саволга жавоб топишга уриндим.

– Болалигимдаёқ ҳаётнинг аччиқ кўргуликларига дучор бўлганман, – дейди ая кўзларидан милдир-милдир ёш томиб. — 1930 йили отамни миллатчиликда айблаб, қамашади. Икки марта суд қилишади. 1938 йилнинг майида эса ... отилади. Онам «халқ душмани»нинг хотини сифатида Сибирга 10 йилга сургун қилинган экан. Менга буларни бувим (отамнинг онаси) айтиб берган. Чунки ўшанда мен атиги икки ёшда эканман ва табиийки, ҳеч нарсани эслаёлмайман. Ота-онамни суратидан танийман, холос.

Хуллас, ҳам ўғлидан, ҳам келинидан бир йўла айрилган муштипар бувим қўлида тарбияланганман. Кўпинча мени қучоқлаб-ўпиб йиғларди. Мактабни тугатгач, Ўрта Осиё давлат университети (ҳозирги ТошДу)нинг шарқшунослик факультетига ўқишга кирдим. Бир йил ўқигач, мендан барибир филолог чиқмайди. Яхшиси, бувим айтгандай бевосита инсонларга хизмат қилувчи шифокор бўлсам-чи, қолаверса бувим ҳам кексайиб қолди, соғлиғининнинг ҳам мазаси йўқ, деган ўйда ТошМИ га ҳужжат топширдим. Институтни тугатганимдан сўнг мени асаб касалликлари кафедрасида ишга олиб қолишди. Кимдир вазирликка «халқ душманининг қизи» деб хат ёзибди. Текшир-текшир бошланди. Хўрлигим келиб, ўз илтимосимга кўра Хивага ишга кетдим.

Орадан йиллар ўтди. Қувонч ва бахтни ҳам кўп кўрдим. Турмушга чиқдим. Кейинчалик турли юқори лавозимларда ишладим. Қатор чет элларда бўлдим. Кўп нарсалар унутилди.

Ҳозирда икки нафар ўғлим бор. Невараларим 6 та. Келинларим мени қўярга жой тополмайдилар. Иссиқ уйимда тинчгина ўтирсам ҳам бўлар, эҳтимол. Лекин мен республикамиз-у, бутун дунё болаларини соғлом ва шод кўрмоқни истайман. Аслида болалар ногиронлиги бўйича кўп йиллар шифокорлик қилдим, илмий-тадқиқотлар ёздим. Ҳамиша болаларимизни соғлом, шод-бахтиёр кўриш орзу-армонлари билан яшаб ишладим.

Худога шукур, ҳозир республикамизда оналар ва болаларга эътибор яхшиланаяпти. Уларга алоқадор масалалар давлат миқёсида, Президентимиз раҳбарлигида ҳал қилинаяпти. Лекин соҳа кишилари ҳам кўп куч-ғайрат кўрсатишлари лозим.

Болаларни қуёшга ўхшатаман. Улар қуёшдек порлаб туришса, ҳаётимиз сермазмун кечади. Энди билгандирсиз, «Умид» маркази билан нечоғли боғланиб қолганимни...

Г. ҲУСАНОВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

ОСИЁ ЎЙИНЛАРИГА ЖЎНАБ КЕТИШДИ

Яқинда Марказий офицерлар уйида ўн учинчи Осиё ўйинларида қатнашадиган ҳарбий спортчиларни қабул қилиш маросими бўлиб ўтди. Унда мудофаа вазирининг ўринбосари, генерал-майор Қаҳрамон Абдуллаев сўзга чиқиб, спортчиларга бўлажак мусобақаларда муваффақиятлар тилади.

Ушбу маросимда республикамиз ҳарбий спортчиларининг кейинги йилларда қўлга киритаётган ютуқларига ҳам алоҳида тўхталиб ўтилди. Мамлакатимиз спортчилари Таиландда бўлиб ўтадиган навбатдаги ўн учинчи Осиё ўйинларида спортнинг йигирма уч тури бўйича майдонга тушадилар. Шундан ўн тўрт турида бевосита бизнинг ҳарбийларимиз ҳам ўз рақиблари билан куч синашади.

Маросимда сўзга чиққан ҳарбий спортчилар олдинда турган мусобақаларда фаол қатнашиб, имкон қадар медалли ўринларни эгаллашга ваъда бердилар. Ишончимиз комилки, ҳарбий спортчиларимиз мамлакатимизга ёруғ юз билан қайтадилар.

Нормурод МУСОМОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Қорақалпоғистон Республикаси «Қаҳрамон» хусусий корхонасига қарашли давлат номери 58-39 КПН КамАЗ 53212 русумли юк машинасига «Ўзавтолицензия» корпорацияси томонидан берилган А.Т. серияли 0004213 рақамли лицензия карточкаси йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги жамоаси меҳнат вазири Оқилжон Обидовга волидаи муҳтарамаси

Зулфия ая ЗОКИРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Марказий Осиё махсус монтаж» корпорацияси меҳнат жамоаси Бухоро вилояти бошқармаси директори Баҳодир Алимовга синглиси

ИБОДАТХОНнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси жамоаси қўмита раисининг ўринбосари Ў. Зокировга волидаи муҳтарамаси

ЗУЛФИЯ аянинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ТАШКИЛОТЛАР ВА ФИРМАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг "ЎЗБЕКТЕНДЕРКОНСАЛТИНГ" Агентлиги

1999 йил 1 чорагига республикага шакар олиб келиш учун энг яхши контракт танловини эълон қилади.

Танлов 1998 йил 9 декабрда бўлиб ўтади.

Танлов шартларини олиш учун
аввалдан Агентликнинг ҳисоб рақамига (**N20296000103214033001**, ABN-AMRO BANK, Тошкент, МФО 00831) **10.000** сўм пул ўтказиб, Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги биносида жойлашган агентликка мурожаат этиш лозим.
Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Буюк ипак йўли кўчаси, 75.

Тел.: 68-26-29, 68-75-10, 68-25-51, 68-27-41.

®/1208

КОРХОНА РАҲБАРЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Кейинги пайтларда қурилиш ва қишлоқ хўжалиги ишлари муносабати билан ташкилотлар ва аҳоли томонидан халқаро алоқалар кабелларига шикаст етказиш ҳоллари содир бўлмоқда.

«Халқаро телеком» акционерлик компаниясининг ҳудудий ишлаб чиқариш бирлашмаси шуни яна бир бор эслатадики, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси 1998 йил 15 майда «Коммуникация линиялари ва иншоотларини қўриқлаш қоидалари»ни ўзининг 210-рақамли қарори билан тасдиқлаган. «Қоидалар» барча корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва алоҳида шахслар томонидан тўла бажарилиши шарт қилиб қўйилган. «Қоидалар» «Халқ сўзи», «Народное слово» ва «Правда Востока» газеталарининг шу йил 9 июль сонларида эълон қилинган.

Жуда огоҳ ва эҳтиёткор бўлинг!
Алоқа кабелларини шикастлантиришга йўл қўйманг!

Алоқа кабелларини шикастлантиришда айбдор шахслар алоқа корхоналарига келтирилган зарарни тўлайдилар. Мабодо зарар миқдори катта бўлса, улар жиноий жавобгарликка ҳам тортилиши мумкин.

АГАР ҚАНДАЙДИР ЕР ВА ҚУРИЛИШ ИШЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЗАРУРАТИ ТУҒИЛИБ ҚОЛГАНДА СИЗ КАБЕЛЬ ТРАССАСИНИ ЎЗБОШИМЧАЛИК БИЛАН АНИҚЛАШГА УРИНМАНГ—БУНИ ФАҚАТ БИЗНИНГ ВАКИЛГИНА АМАЛГА ОШИРАДИ. КАБЕЛЬ УЧАСТКАСИ МАНЗИЛГОҲИ КАБЕЛЬ ТРАССАСИ ТАСВИРЛАНГАН БЕЛГИДА КЎРСАТИЛГАН.

1203

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
А. ЖАББОРОВ,
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
Л. ПАК (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги — 136-37-85
Маънавият ва маърифат — 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 0608, 27517 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар Сергей ЛУКИН ва Жамшид ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи муҳаррир — Н. ТОШЕВ.
Навбатчи — О. РАЖАБОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 22.45
1 2 3 4 5 6